

INFORMATOR

o egzaminie ósmoklasisty z geografii

od roku szkolnego 2021/2022

Centralna Komisja Egzaminacyjna
Warszawa 2020

Zespół redakcyjny:

Tomasz Nowacki (CKE)
Wojciech Czernikiewicz (CKE)
dr Mariola Tracz (UP Kraków)
Marlena Kegel (OKE Poznań)
Mieczysław Sowa (OKE Kraków)
Marek Pietruszka (OKE Wrocław)
dr Wioletta Kozak (CKE)
dr Marcin Smolik (CKE)

Recenzenci:

dr hab. Tomasz Wites (UW)
dr hab. Tomasz Opach (NTNU Trondheim)
dr Bożena Kicińska (UW)
dr Tomasz Karpowicz (UW) – recenzja językowa

Informator został opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

pl. Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Spis treści

1.	Opis egzaminu ósmoklasisty z geografii	5
	Wstęp	5
	Zadania na egzaminie	5
	Opis arkusza egzaminacyjnego	6
	Zasady oceniania	7
	Materiały i przybory pomocnicze	7
2.	Przykładowe zadania z rozwiązaniami	8
	Podróżujemy przez Polskę i świat	9
	Ruchy Ziemi. Współrzędne geograficzne	24
	Polska na tle Europy	30
	Wybrane problemy i regiony geograficzne pozaeuropejskich obszarów świata	57

1.

Opis egzaminu ósmoklasisty z geografii

WSTĘP

Geografia jest jednym z przedmiotów egzaminacyjnych do wyboru na egzaminie ósmoklasisty.

Egzamin ósmoklasisty z geografii sprawdza, w jakim stopniu uczeń VIII klasy szkoły podstawowej spełnia wymagania określone [w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla drugiego etapu edukacyjnego: klasy IV–VIII](#).

Informator prezentuje przykładowe zadania egzaminacyjne wraz z rozwiązaniami oraz wyjaśniami, w jaki sposób odnoszą się one do wymagań podstawy programowej. Zadania w *Informatorze* nie ilustrują wszystkich wymagań z zakresu geografii określonych w podstawie programowej, nie wyczerpują również wszystkich typów zadań, które mogą wystąpić w arkuszu egzaminacyjnym. Tylko realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej, zarówno ogólnych, jak i szczegółowych, może zapewnić wszechstronne wykształcenie uczniów w zakresie geografii, w tym ich właściwe przygotowanie do egzaminu ósmoklasisty¹.

ZADANIA NA EGZAMINIE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte.

Zadania zamknięte to takie, w których uczeń wybiera odpowiedź spośród podanych. Wśród zadań zamkniętych znajdują się m.in.:

- zadania wyboru wielokrotnego
- zadania typu prawda-falsz
- zadania na dobieranie.

Zadania otwarte to takie, w których uczeń samodzielnie formułuje odpowiedź. Wśród zadań otwartych znajdują się m.in.:

- zadania z luką, wymagające uzupełnienia zdania bądź krótkiego tekstu jednym lub kilkoma wyrazami
- zadania krótkiej odpowiedzi, wymagające udzielenia odpowiedzi w postaci pełnego zdania lub dwóch, trzech zdań, sprawdzające umiejętności związane z argumentowaniem, wnioskowaniem, wyjaśnianiem, uzasadnianiem, formułowaniem opinii.

Zadania egzaminacyjne będą dotyczyły następujących obszarów tematycznych i będą zróżnicowane wg umiejętności geograficznych zawartych w podstawie programowej:

- analizowanie danych pozyskanych podczas prowadzenia obserwacji i pomiarów w terenie i formułowanie wniosków na ich podstawie

¹ Nauczyciel geografii jest zobowiązany do zrealizowania wszystkich wymagań podstawy programowej **przed** egzaminem ósmoklasisty.

- korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych (w tym pozyskanych dzięki technologiom informacyjno-komunikacyjnych) w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych
- interpretowanie map różnej treści
- określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień
- ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata
- stawianie pytań, formułowanie hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego
- umiejętność percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej
- analizowanie racjonalnych działań prośrodowiskowych i społecznych
- analizowanie możliwości zastosowania wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

Ok. 50% zadań będzie dotyczyło geografii Polski i ok. 50% zadań będzie odnosiło się do geografii fizycznej.

OPIS ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO

Egzamin ósmoklasisty z geografii trwa 90 minut².

Liczbę zadań oraz liczbę punktów możliwych do uzyskania za poszczególne rodzaje zadań przedstawiono w poniższej tabeli.

Rodzaj zadań	Liczba zadań	Łączna liczba punktów	Udział w wyniku sumarycznym
zamknięte	13–17	ok. 17	ok. 50%
otwarte	7–13	ok. 17	ok. 50%
RAZEM	20–30	34	100%

Zadania odwołują się do różnych treści, są zróżnicowane pod względem sprawdzanych umiejętności, a także poziomu trudności i sposobu udzielania odpowiedzi. Sprawdzają przede wszystkim umiejętności złożone, takie jak analiza, porównywanie, wnioskowanie, uogólnianie. Mogą występować pojedynczo lub w wiązkach tematycznych. Odwołują się do różnorodnej tematyki, a także – do zróżnicowanych materiałów źródłowych, w tym: tekstów, materiałów kartograficznych, zdjęć i danych statystycznych.

² Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, oraz w przypadku cudzoziemców. Szczegóły są określane w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty w danym roku szkolnym.*

W arkuszu egzaminacyjnym będą występowały wiązki zadań lub pojedyncze zadania. Wiązka zadań może zawierać od dwóch do czterech zadań występujących we wspólnym kontekście, np. na podstawie materiału źródłowego. Wiązka zadań może się składać z zadań zamkniętych i zadań otwartych.

ZASADY OCENIANIA

Zadania zamknięte

Zadania zamknięte są oceniane – w zależności od maksymalnej liczby punktów, jaką można uzyskać za rozwiązanie danego zadania – zgodnie z poniższymi zasadami:

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

ALBO

2 pkt – odpowiedź całkowicie poprawna.

1 pkt – odpowiedź częściowo poprawna lub odpowiedź niepełna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Zadania otwarte

Za rozwiązanie zadania otwartego można otrzymać od 0 do 2 punktów. Schemat oceniania do każdego zadania jest opracowywany odrębnie. Za każde poprawne rozwiązanie, inne niż opisane w zasadach oceniania, można przyznać maksymalną liczbę punktów, o ile rozwiązanie jest merytorycznie poprawne, zgodne z poleceniem i warunkami zadania.

MATERIAŁY I PRZYBORY POMOCNICZE

Przybory pomocnicze, z których mogą korzystać uczniowie na egzaminie ósmoklasisty z geografii, to:

- linijka
- kalkulator prosty.

Szczegółowe informacje dotyczące materiałów i przyborów pomocniczych, z których mogą korzystać uczniowie na egzaminie ósmoklasisty (w tym osoby, którym dostosowano warunki przeprowadzenia egzaminu), będą ogłaszane w komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

2.

Przykładowe zadania z rozwiązaniami

W *Informatorze* dla każdego zadania podano:

- liczbę punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie (bezpośrednio po numerze zadania)
- najważniejsze wymagania ogólne i szczegółowe, które są sprawdzane w tym zadaniu
- zasady oceniania rozwiązań zadań
- poprawne rozwiązanie każdego zadania zamkniętego oraz przykładowe rozwiązania każdego zadania otwartego.

PODRÓŻUJEMY PRZEZ POLSKĘ I ŚWIAT

Zadanie 1. (0–1)

Na mapie oznaczonej numerem 1. przedstawiono trasę wyprawy Ferdynanda Magellana (1519–1522), a na mapie oznaczonej numerem 2. – trasę Rejsu Niepodległości (2018–2019).

1.

Na podstawie: www.wf1.xcdn.pl

2.

Na podstawie: www.leba.eu

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Trasy obu rejsów prowadziły przez

- A. Arktykę i Antarktykę.
- B. Kanał Panamski i Kanał Sueski.
- C. oceany: Atlantycki, Spokojny i Indyjski.
- D. Cieśninę Gibraltarską i Cieśninę Magellana.

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymagania szczegółowe

III. Lądy i oceany na Ziemi: rozmieszczenie lądów i oceanów, pierwsze wyprawy geograficzne.

Uczeń:

- 2) wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na [...] mapie świata [...];

- 3) wskazuje na mapie [...] akwenu morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych.

VII. Geografia Europy: położenie i granice kontynentu, [...] główne cechy środowiska przyrodniczego Europy [...] Uczeń:

- 1) charakteryzuje [...] przebieg [...] linii brzegowej Europy.

XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: [...] Bliski Wschód [...]. Uczeń:

- 9) charakteryzuje region Bliskiego Wschodu [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zadanie 2. (0–1)

Na fotografiach przedstawiono wybrane obiekty kultury położone w Europie.

1.

2.

3.

4.

Na podstawie: national-geographic.pl, reisroutes.be, metro.co.uk, historia.org.pl

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Jednym z obiektów starożytnej kultury śródziemnomorskiej jest budowla przedstawiona na fotografii oznaczonej numerem

A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] fotografii [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

VII. Geografia Europy [...]. Uczeń:

13) wykazuje związki między rozwojem turystyki w Europie Południowej a [...] dziedzictwem kultury śródziemnomorskiej.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

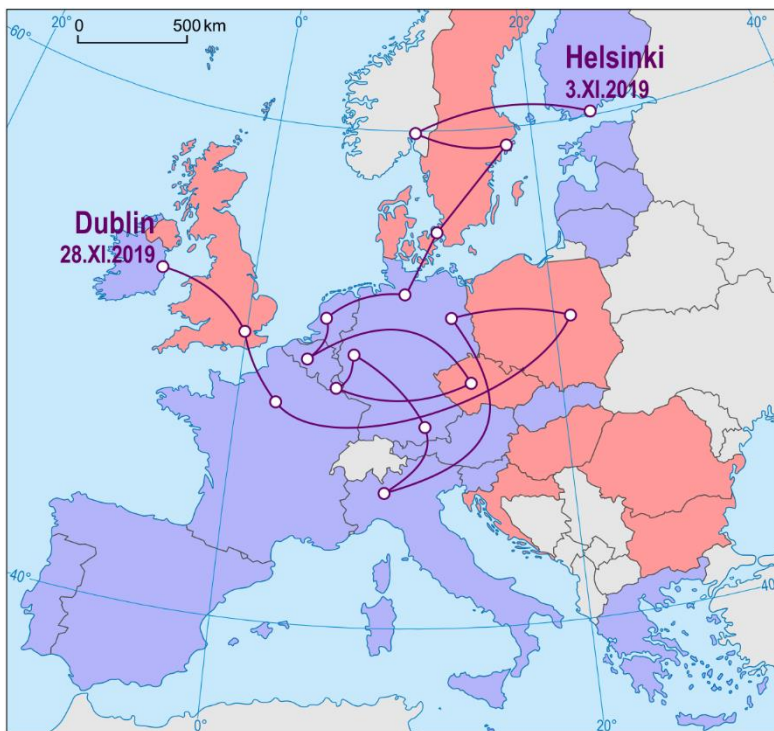
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Zadanie 3.

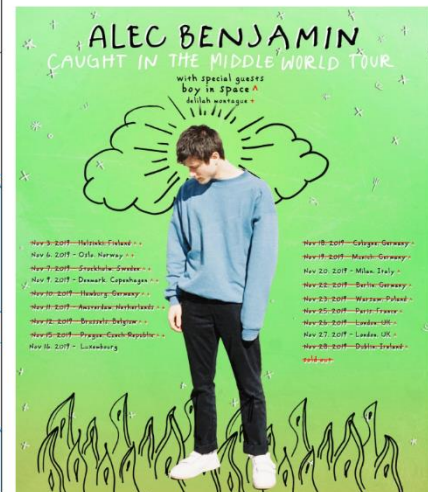
Na mapie pokazano europejską część trasy koncertowej, którą w listopadzie 2019 roku odbył Alec Benjamin. Odwiedził on w tym czasie 14 państw.

Kraje członkowskie Unii Europejskiej w 2019 roku

■ w strefie euro

■ poza strefą euro

Na podstawie: www.alecbenjamin.com

Zadanie 3.1. (0–1)

Uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednie miejsca nazwy państw, w których koncertował Alec Benjamin w listopadzie 2019 roku.

Opis państwa, w którym wystąpił Alec Benjamin	Nazwa państwa
Jedyné państwo na trasie koncertowej, w którym Alec Benjamin nie wystąpił w stolicy.	
Państwo, w którym artysta nie koncertował, jednak dwukrotnie przemieszczał się nad jego terytorium.	
Państwo, które w 2019 roku nie było członkiem Unii Europejskiej, a w którym wystąpił Alec Benjamin.	

Wymagania ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

- Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
- Interpretowanie map różnej treści.

Wymaganie szczegółowe

VII. Geografia Europy. Uczeń:

- przedstawia podział polityczny Europy oraz rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych kontynentu.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie trzech nazw państw.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Opis państwa, w którym wystąpił Alec Benjamin	Nazwa państwa
Jedyne państwo na trasie koncertowej, w którym Alec Benjamin nie wystąpił w stolicy.	<i>Włochy</i>
Państwo, w którym artysta nie koncertował, jednak dwukrotnie przemieszczał się nad jego terytorium.	<i>Austria</i>
Państwo, które w 2019 roku nie było członkiem Unii Europejskiej, a w którym wystąpił Alec Benjamin.	<i>Norwegia</i>

Zadanie 3.2. (0–1)

Odczytaj z mapy i zapisz, ile oficjalnych walut obowiązuje w krajach, w których odbyły się koncerty artysty.

Odpowiedź:

Wymagania ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
3. Interpretowanie map różnej treści.

Wymaganie szczegółowe

VII. Geografia Europy. Uczeń:

- 2) przedstawia podział polityczny Europy oraz rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych kontynentu.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

7

Zadanie 3.3. (0–1)

25 listopada w Paryżu dzień trwał 8 godzin i 48 minut, a kolejny dzień w Londynie był o 23 minuty krótszy. Tę różnicę zauważył dziennikarz podążający śladami artysty.

Zaznacz dwa zdania, które wyjaśniają zaobserwowaną przez dziennikarza zmianę długości dnia.

- A. Paryż i Londyn leżą na różnych południkach.
- B. Na półkuli północnej w listopadzie kolejne dni są coraz krótsze.
- C. Londyn jest położony bardziej na zachód niż Paryż.
- D. Londyn ma inny czas urzędowy niż Paryż.
- E. W Europie w listopadzie im dalej na północ, tym noce są dłuższe.

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

7. Określanie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego [...].

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego [...].

Wymaganie szczegółowe

V. Ruchy Ziemi [...] Uczeń:

3) wyjaśnia związek między ruchem obrotowym a widomą wędrówką i górowaniem Słońca, istnieniem dnia i nocy [...], występowaniem stref czasowych.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie dwóch zdań.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

BE

Zadanie 4. (0–1)

Na mapie pokazano pasy rzeźby Polski, wybrane pasy oznaczono liczbami I–IV.

Na poniższych fotografiach przedstawiono charakterystyczne formy znajdujące się w parkach narodowych położonych w jednym pasie rzeźby.

wąwóz lessowy

dolina krasowa

gołoborze

Na podstawie: www.polskiekrajobrazy.pl, static.epodreczniki.pl

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzupełnienie 1, 2, 3 albo 4.

Formy przedstawione na fotografiach występują w parkach narodowych położonych w pasie rzeźby

A.	wyżynnym,	oznaczonym na mapie liczbą	1.	I.
			2.	II.
B.	górnym,		3.	III.
			4.	IV.

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

2. Poznanie wybranych krajobrazów Polski [...], ich głównych cech i składników.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] fotografii w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

II. Krajobrazy Polski: [...] wyżyny (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska) [...], Uczeń:

2) przedstawia główne cechy krajobrazów Polski oraz wykazuje ich zróżnicowanie.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

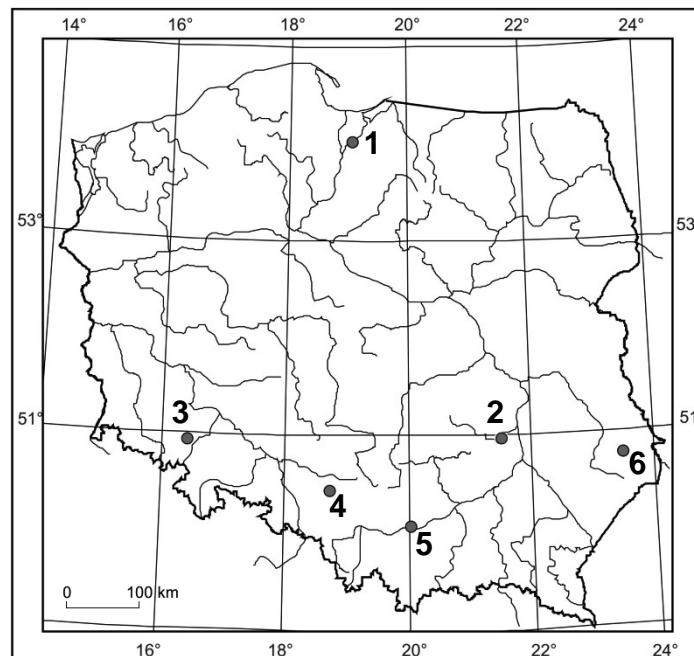
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A3

Zadanie 5. (0–2)

Na mapie Polski numerami od 1 do 6 oznaczono położenie wybranych obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO.

Poniżej literami A–F oznaczono nazwy obiektów, których położenie pokazano na mapie.

- A. Stare Miasto w Zamościu
- B. Stare Miasto w Krakowie
- C. Nieczynna kopalnia rud ołowiu, cynku i srebra w Tarnowskich Górach
- D. Kopalnie krzemienia pasiastego w Krzemionkach
- E. Kościół Pokoju w Świdnicy
- F. Zamek krzyżacki w Malborku

Uzupełnij tabelę. Wpisz obok współrzędnych geograficznych numer, którym oznaczono położenie obiektu na mapie, oraz literę, którą oznaczono jego nazwę.

Współrzędne geograficzne obiektu	Położenie obiektu na mapie (wpisz numer)	Nazwa obiektu (wpisz literę)
50°30'N; 18°50'E		
50°50'N; 16°30'E		
54°00'N; 19°00'E		

Wymaganie ogólne

I. Wiedza geograficzna.

3. Poznanie głównych cech środowiska geograficznego Polski [...].

Wymagania szczegółowe

II. Krajobrazy Polski [...]. Uczeń:

6) opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa [...] kulturowego Polski oraz wskazuje je na mapie.

VI. Współrzędne geograficzne [...]. Uczeń:

2) na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje położenie punktów [...] na mapach w różnych skalach.

X. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy: atrakcyjność turystyczna Polski. Uczeń:

15) charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski oraz wybrane obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości położone w Polsce [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie trzech wierszy.

1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy.

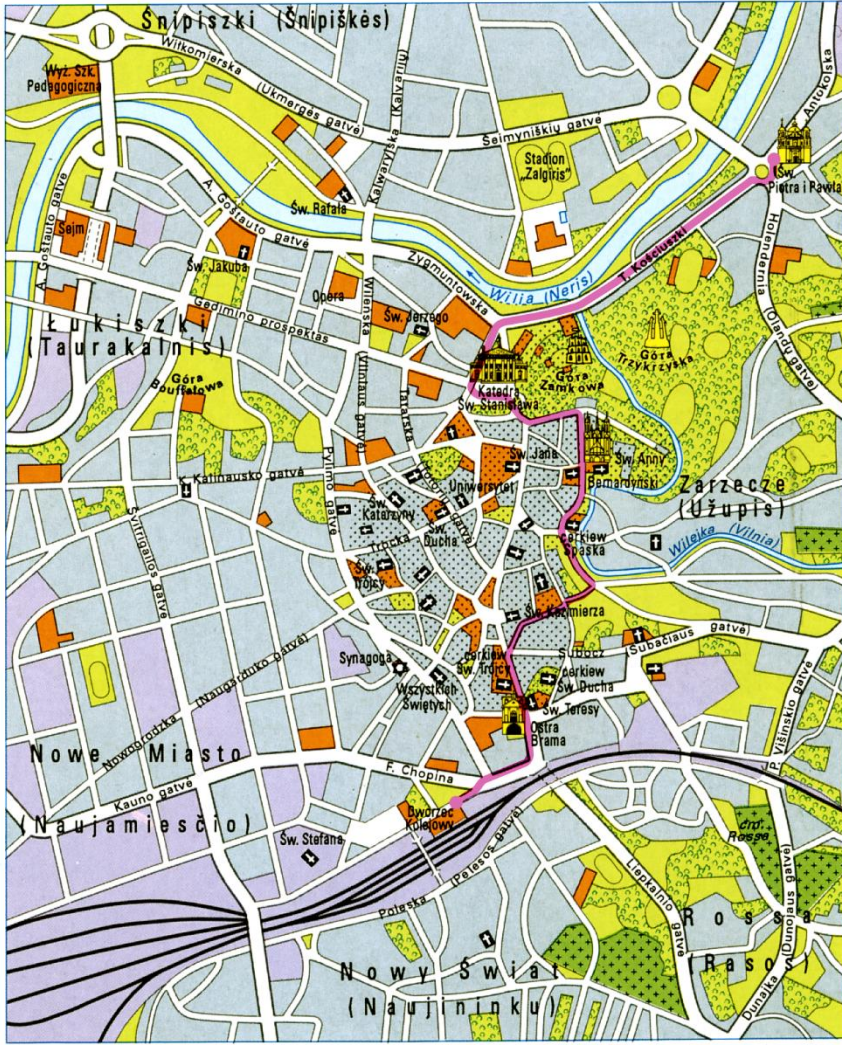
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Współrzędne geograficzne obiektu	Położenie obiektu na mapie	Nazwa obiektu
50°30'N; 18°50'E	4	C
50°50'N; 16°30'E	3	E
54°00'N; 19°00'E	1	F

Zadanie 6.

Na planie centrum Wilna pokazano główne atrakcje turystyczne stolicy Litwy. Różową linią oznaczono trasę wycieczki przebiegającą od dworca kolejowego do kościoła św. św. Piotra i Pawła.

1:30 000

- Wilno - centrum miasta**
- stare miasto w obrębie dawnych murów
 - obiekty użyteczności publicznej
 - zabudowa mieszkaniowa
 - tereny przemysłowe i komunikacyjne
 - parki
 - cmentarze
 - pozostałe tereny zielone, sportowe i rekreacyjne

Na podstawie: Szkolny Atlas Geograficzny, Warszawa 1998

Zadanie 6.1. (0–1)

Długość trasy wycieczki zmierzona na mapie to 14 cm. Oblicz, ile metrów ma długość tej trasy w terenie.

Obliczenia

Odpowiedź: m

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z planów [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymagania szczegółowe

I. Mapa [...]. Uczeń:

1) stosuje legendę mapy do odczytywania informacji oraz skalę mapy do obliczania odległości między wybranymi obiektami.

VIII. Sąsiedzi Polski. Uczeń:

2) projektuje trasę wycieczki po Litwie i Białorusi uwzględniającej wybrane walory środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

4200 m

Zadanie 6.2. (0–2)

Uzupełnij tabelę. Wpisz nazwy obiektów kończących dwa pierwsze etapy wycieczki. Opisz trzeci etap wycieczki, uwzględniając kierunek marszu i dwa mijane obiekty.

Etap	Opis etapu wycieczki	Obiekt na końcu etapu
1.	Z dworca kolejowego idziemy na północny wschód do obiektu sakralnego stanowiącego wejście na obszar starego miasta.
2.	Idziemy na północ, mijamy kościół św. Teresy i cerkiew św. Trójcy, po czym skręcamy na północny wschód do doliny Wilejki. Idąc na północ doliną, dochodzimy do kościoła św. Anny, po czym skręcamy na zachód i omijając Górę Zamkową od południa, dochodzimy do ważnego obiektu sakralnego.
3.	kościół św. św. Piotra i Pawła

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z planów [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

VIII. Sąsiedzi Polski. Uczeń:

- 2) projektuje trasę wycieczki po Litwie i Białorusi uwzględniającej wybrane walory środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie trzech wierszy.

1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

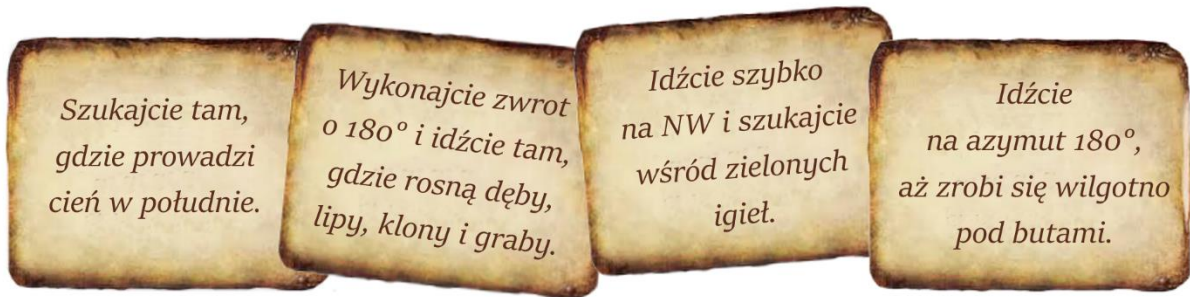
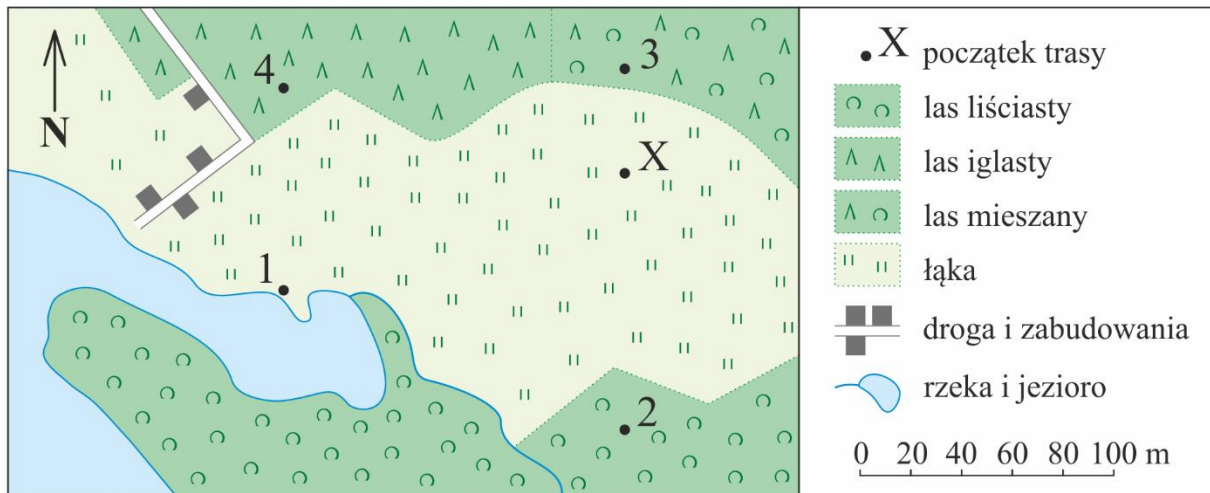
Przykładowe rozwiązanie

Etap	Opis etapu wycieczki	Obiekt na końcu etapu
1.	Z dworca kolejowego idziemy na północny wschód do obiektu sakralnego stanowiącego wejście na obszar starego miasta.	<i>Ostra Brama</i>
2.	Idziemy na północ, mijamy kościół św. Teresy i cerkiew św. Trójcy, po czym skręcamy na północny wschód do doliny Wilejki. Idąc na północ doliną, dochodzimy do kościoła św. Anny, po czym skręcamy na zachód i omijając Górę Zamkową od południa, dochodzimy do ważnego obiektu sakralnego.	<i>Katedra św. Stanisława (katedra)</i>
3.	<i>Idziemy na północny wschód brzegiem Wilii (ulicą Kościuszki). Mijamy Górę Zamkową, ujście Wilejki, Górę Trzykrzyską, stadion, rondo.</i>	kościół św. św. Piotra i Pawła

Zadanie 7. (0–1)

Harczerze zorganizowali dla grupy zuchów zajęcia terenowe, które sprawdzały umiejętność korzystania z kompasów. Zuchy nie dostały mapy, a zajęcia polegały na pokonaniu trasy według wskazówek zapisanych na karteczkach ukrytych w kilku miejscach.

Poniżej zamieszczono mapę obszaru, na którym zorganizowano zajęcia terenowe, oraz karteczki ze wskazówkami uporządkowane w kolejności takiej, jak odczytywały je zuchy. W miejscu oznaczonym na mapie literą X zuchy otrzymały kompas oraz pierwszą karteczkę z informacją. Kolejne wskazówki były ukryte w trzech miejscach spośród oznaczonych na mapie cyframi 1–4.

Na podstawie: mapy.geoportal.gov.pl

W jakiej kolejności zuchy pokonały trasę? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. X, 3, 2, 4, 1.
- B. X, 2, 1, 4, 3.
- C. X, 3, 1, 2, 4.
- D. X, 2, 3, 1, 4.

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

I. Mapa Polski: mapa ogólnogeograficzna [...] (drukowana i cyfrowa), skala mapy, znaki na mapie, treść mapy. Uczeń:

- 1) stosuje legendę mapy do odczytywania informacji [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

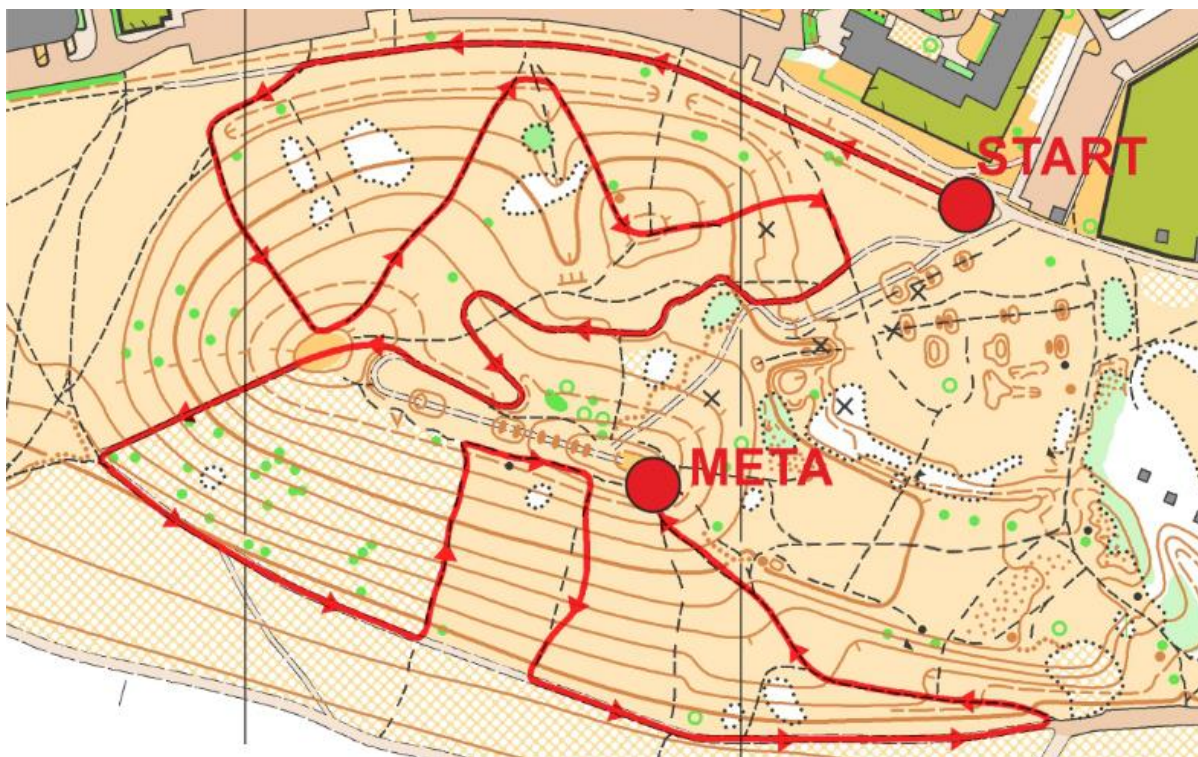
Rozwiązanie

A

Zadanie 8. (0–1)

Na mapie pokazano jedno ze wzniesień położonych w Warszawie. Przedstawiony na mapie rysunek poziomicowy uzupełniono kreskami spadku, nie opisano wartości poziomic.

Na mapie czerwoną linią i strzałkami zaznaczono trasę biegu po stokach wzniesienia. Kolejne etapy trasy poprowadzono przemienne, w górę i w dół.

Na podstawie: www.biegigorskie.pl

Przeanalizuj trasę biegu i odczytaj z mapy, na ilu odcinkach trasa prowadzi w dół. Odpowiedź zapisz w wyznaczonym miejscu.

Odpowiedź:

Wymagania ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
3. Interpretowanie map różnej treści.

Wymagania szczegółowe

I. Mapa Polski: mapa [...] turystyczna (drukowana i cyfrowa), skala mapy, znaki na mapie, treść mapy. Uczeń:

- 1) stosuje legendę mapy do odczytywania informacji [...];
- 4) czyta treść mapy [...] odnosząc je do elementów środowiska geograficznego obserwowanych w terenie.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

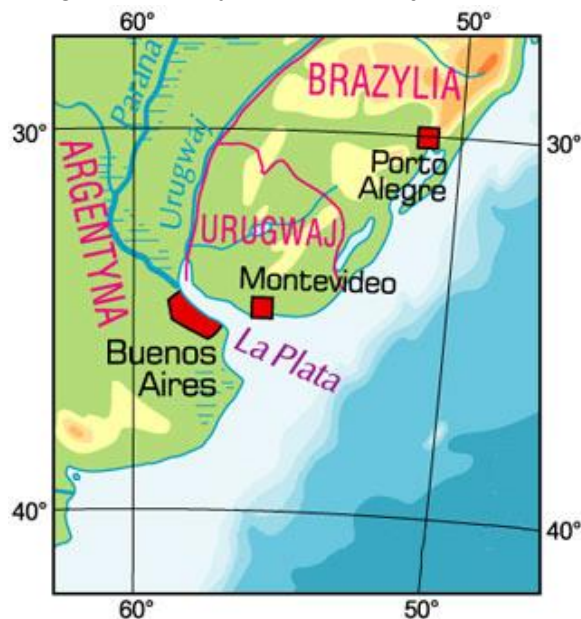
Rozwiązanie

4

RUCHY ZIEMI. WSPÓŁRZĘDNE GEOGRAFICZNE

Zadanie 9.

Na mapie przedstawiono fragment Ameryki Południowej.

Na podstawie: www.wiking.edu.pl

Zadanie 9.1. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania, tak aby zawierały prawidłowe informacje. Zaznacz jedno określenie spośród podanych w każdym nawiasie.

Najdalej wysunięty na (*wschód* / *zachód*) punkt terytorium Urugwaju ma długość geograficzną 53°W . Rozciągłość równoleżnikowa Urugwaju to (5° / 9°).

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

VI. Współrzędne geograficzne: szerokość i długość geograficzna; położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa i równoleżnikowa. Uczeń:

2) na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje położenie punktów i obszarów na mapach w różnych skalach.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne zaznaczenie dwóch odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Najdalej wysunięty na (*wschód* / *zachód*) punkt terytorium Urugwaju ma długość geograficzną 53°W . Rozciągłość równoleżnikowa Urugwaju to (5° / 9°).

Zadanie 9.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1, 2 albo 3.

21 marca wysokość górowania Słońca jest większa

A.	w Porto Alegre niż w Buenos Aires,	ponieważ	1.	Porto Alegre jest położone bliżej równika.
	w Buenos Aires niż w Porto Alegre,		2.	Buenos Aires jest położone na zachód od Porto Alegre.
B.				3.

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

V. Ruchy Ziemi [...]. Uczeń:

- 5) przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

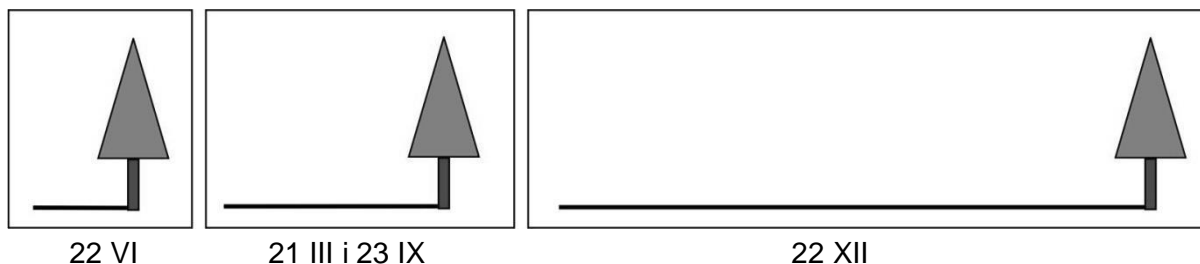
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A1

Zadanie 10. (0–1)

Na rysunkach przedstawiono długość cienia rzucanego przez drzewo na półkuli północnej, w wybranych dniach roku, w momencie górowania Słońca.

22 VI

21 III i 23 IX

22 XII

Sformułuj zależność długości cienia od wysokości Słońca w momencie górowania.

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

7. Określanie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego [...].

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego [...].

Wymaganie szczegółowe

V. Ruchy Ziemi [...]. Uczeń:

5) przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne sformułowanie zależności.

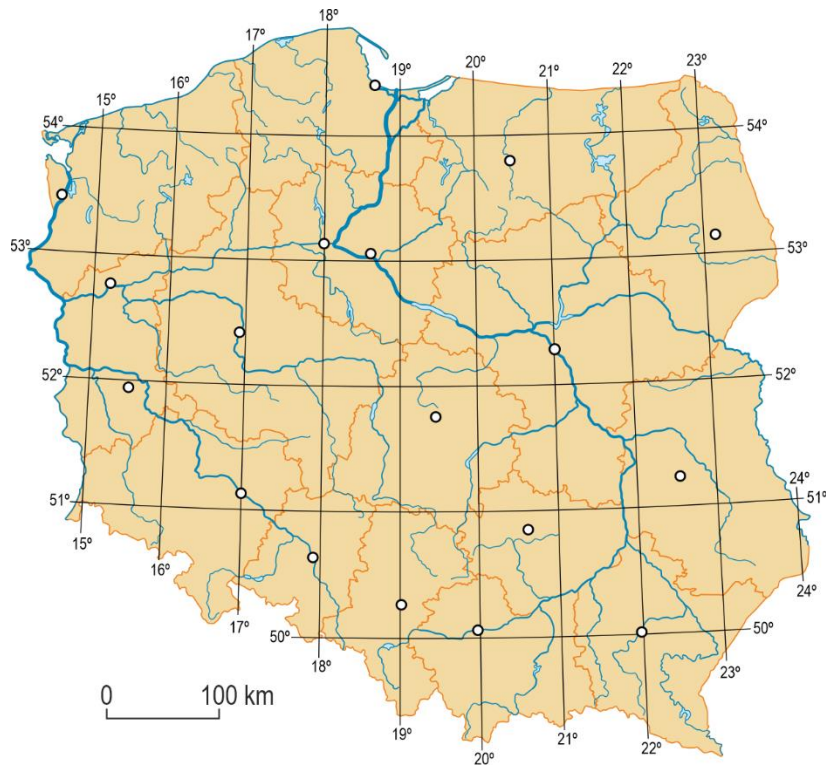
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Im wyżej nad horyzontem znajduje się Słońce w momencie górowania, tym cień jest krótszy.

Zadanie 11. (0–1)

Na mapie przedstawiono położenie miast wojewódzkich.

Uzupełnij tabelę. Na podstawie mapy podaj nazwy miast, których opisy zamieszczono w tabeli.

Opis miasta	Nazwa miasta
Miasto wojewódzkie, w którym górowanie Słońca występuje o 16 minut wcześniej niż we Wrocławiu.	
Miasto wojewódzkie, w którym latem dzień trwa najdłużej.	

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

3. Poznanie głównych cech środowiska geograficznego Polski [...].

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu [...] prezentowania informacji geograficznych.

Wymagania szczegółowe

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy[...] Uczeń:

4) podaje nazwy województw i ich stolic oraz wskazuje je na mapie.

V. Ruchy Ziemi [...] Uczeń:

3) wyjaśnia związek między ruchem obrotowym a widomą wędrówką i górowaniem Słońca [...];

5) przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku.

Zasady oceniania

2 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

1 pkt – jedna poprawna odpowiedź.

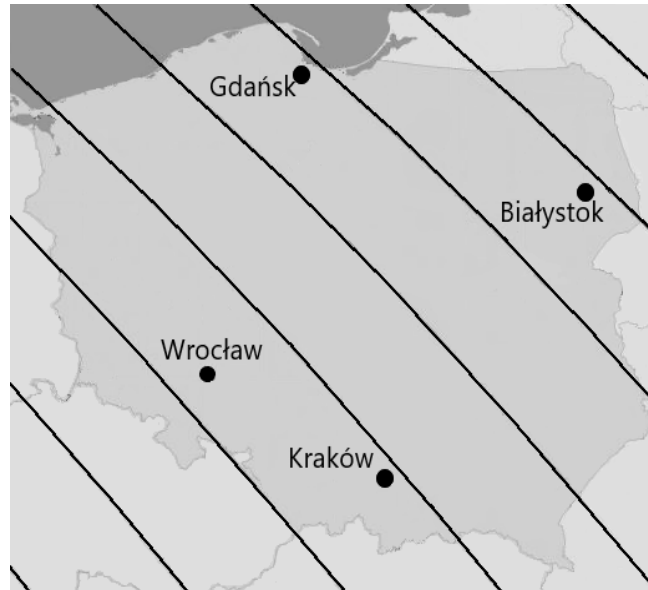
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Opis miasta	Nazwa miasta
Miasto wojewódzkie, w którym górowanie Słońca występuje o 16 minut wcześniej niż we Wrocławiu.	<i>Warszawa</i>
Miasto wojewódzkie, w którym latem dzień trwa najdłużej.	<i>Gdańsk</i>

Zadanie 12. (0–1)

W Pomorskim Obserwatorium Burzowym opracowano mapę prezentującą linie równoczesnego wschodu Słońca 17 czerwca 2017 roku.

Na podstawie: www.burzelniska.pl

Na podstawie mapy wskaż właściwą kolejność wschodu Słońca w miejscowościach zaznaczonych na mapie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Gdańsk, Białystok, Wrocław, Kraków.
- B. Białystok, Gdańsk, Kraków, Wrocław.
- C. Białystok, Kraków, Gdańsk, Wrocław.
- D. Wrocław, Kraków, Gdańsk, Białystok.

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymagania szczegółowe

V. Ruchy Ziemi: Ziemia w Układzie Słonecznym; ruch obrotowy i obiegowy; następstwa ruchów Ziemi. Uczeń:

- 2) [...] określa [...] kierunek (*ruchu obrotowego*), czas trwania, miejsca wschodu i zachodu Słońca oraz południa słonecznego;
- 3) wyjaśnia związek między ruchem obrotowym a widomą wędrówką i górowaniem Słońca, istnieniem dnia i nocy [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

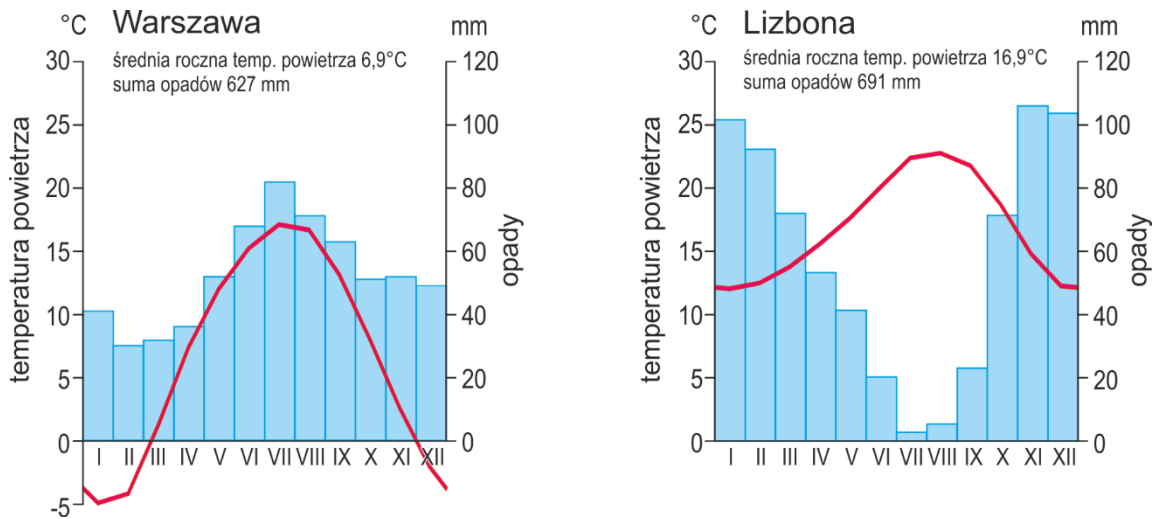
Rozwiązanie

B

POLSKA NA TLE EUROPY

Zadanie 13. (0–1)

Poniżej zamieszczono klimatogramy Warszawy i Lizbony.

Na podstawie: de.climate-data.org

Uzupełnij poniższe zdania, tak aby zawierały prawidłowe porównanie klimatu Warszawy i Lizbony. Wybierz i zaznacz jedno określenie spośród podanych w każdym nawiasie.

Więszym zróżnicowaniem średniej miesięcznej temperatury powietrza charakteryzuje się klimat (*Warszawy / Lizbony*). Miesięczne sumy opadów atmosferycznych od maja do września są (*niższe / wyższe*) w Warszawie niż w Lizbonie.

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] wykresów [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymagania szczegółowe

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: [...] przejściowość klimatu Polski. Uczeń:

- 6) prezentuje główne czynniki kształtujące klimat Polski;
- 7) charakteryzuje elementy klimatu Polski.

VII. Geografia Europy: [...] główne cechy środowiska przyrodniczego Europy [...]. Uczeń:

- 5) przedstawia zróżnicowanie klimatyczne Europy oraz czynniki, które o nim decydują.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

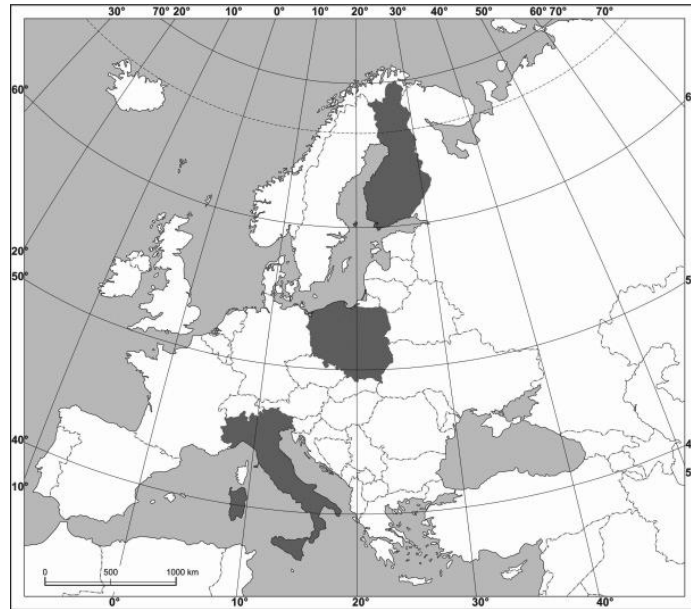
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Większym zróżnicowaniem średniej miesięcznej temperatury powietrza charakteryzuje się klimat (Warszawy / Lizbony). Miesięczne sumy opadów atmosferycznych od maja do września są (niższe / wyższe) w Warszawie niż w Lizbonie.

Zadanie 14. (0–1)

Na mapie oznaczono trzy wybrane państwa, które są podobne pod względem powierzchni, ale bardzo różnią się liczbą mieszkańców.

Oceń prawdziwość poniższych informacji odnoszących się do państw oznaczonych na mapie. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Największą gęstość zaludnienia ma państwo o wysokim poziomie rozwoju gospodarczego i dominującym klimacie podzwrotnikowym.	P	F
Najmniejszą gęstość zaludnienia ma państwo o wysokiej lesistości i klimacie umiarkowanym chłodnym.	P	F

Wymaganie ogólne

I. Wiedza geograficzna.

6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego [...].

Wymaganie szczegółowe

VII. Geografia Europy [...] Uczeń:

6) wyjaśnia rozmieszczenie ludności [...] w Europie.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

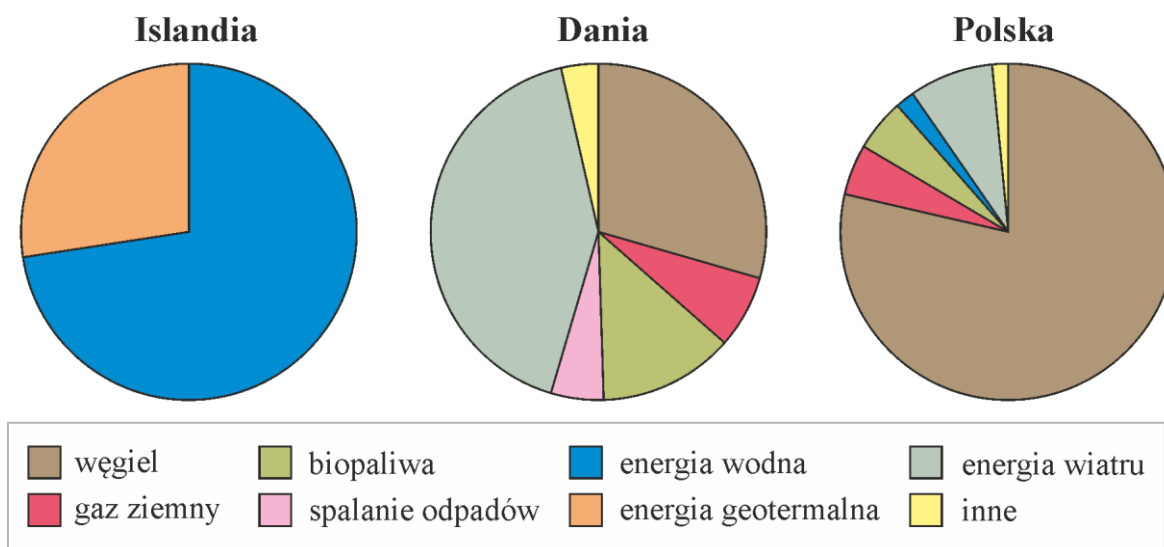
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PP

Zadanie 15. (0–1)

Na diagramach przedstawiono strukturę produkcji energii elektrycznej w trzech krajach w 2016 roku.

Na podstawie: International Energy Agency, www.iea.org

W zamieszczonej poniższej tabeli podano opisy odnoszące się do dwóch spośród trzech państw, dla których sporządzono wykresy.

Uzupełnij tabelę. Na podstawie wykresów i własnej wiedzy podaj nazwy państw opisanych w tabeli.

Opis państwa	Nazwa państwa
Państwo, w którym w ciągu roku występuje duża liczba wietrznych dni. Ten fakt miał wpływ na rozwój dominującego źródła energii elektrycznej.	
Państwo o najmniej złożonej strukturze produkcji energii elektrycznej. Dużą część wytwarzanej energii zużywa energochłonny przemysł, np. huty aluminium.	

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz dostrzeganie potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] wykresów [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

VII. Geografia Europy; główne cechy środowiska przyrodniczego Europy; zjawiska występujące na granicach płyt litosfery; zróżnicowanie źródeł energii w krajach europejskich. Uczeń:

- 11) wykazuje związek między cechami środowiska przyrodniczego wybranych krajów Europy a wykorzystaniem różnych źródeł energii.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie dwóch państw.

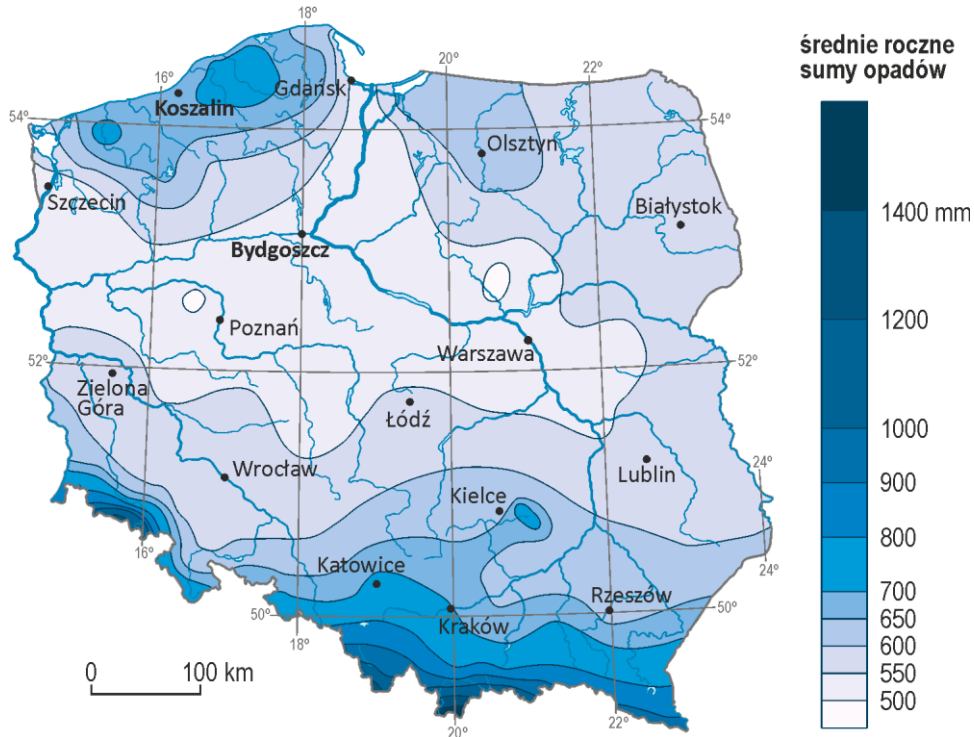
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Opis państwa	Nazwa państwa
Państwo, w którym w ciągu roku występuje duża liczba wietrznych dni. Ten fakt miał wpływ na rozwój dominującego źródła energii elektrycznej.	<i>Dania</i>
Państwo o najmniej złożonej strukturze produkcji energii elektrycznej. Dużą część wytwarzanej energii zużywa energochłonny przemysł, np. huty aluminium.	<i>Islandia</i>

Zadanie 16.

Poniżej zamieszczono mapę średnich rocznych sum opadów w Polsce.

Na podstawie: www.wiking.edu.pl

Zadanie 16.1. (0–1)

Sformułuj prawidłowość dotyczącą zależności wielkości rocznej sumy opadów atmosferycznych od wysokości n.p.m. w Polsce wzdłuż południka 20° na południe od Krakowa.

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: położenie geograficzne Polski [...]. Uczeń:

- 6) prezentuje główne czynniki kształtujące klimat Polski.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawnie sformułowana prawidłowość.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Sumy opadów rosną w kierunku południowym, wraz z rosnącą wysokością nad poziomem morza.

Zadanie 16.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1, 2 albo 3.

W Koszalinie roczna suma opadów jest

A.	wyższa niż we Bydgoszczy,	ponieważ Koszalin	1.	nie jest położony nad dużą rzeką, a Bydgoszcz leży nad Brdą i Wisłą.
	niższa niż we Bydgoszczy,		2.	jest położony bliżej morza, a Bydgoszcz leży w cieniu opadowym wzniesień Pojezierza Pomorskiego.
B.			3.	jest położony w dużej odległości od obszarów górskich.

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: położenie geograficzne Polski; [...] przejściowość klimatu Polski; Morze Bałtyckie [...]. Uczeń:

6) prezentuje główne czynniki kształtujące klimat Polski.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

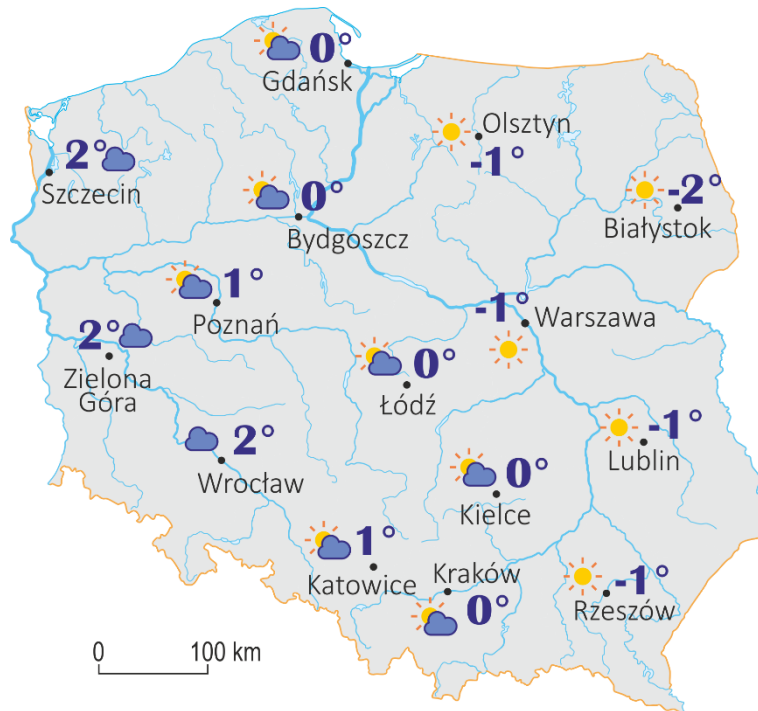
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A2

Zadanie 17. (0–1)

Na mapie przedstawiono prognozę pogody dla Polski na jeden z grudniowych poranków.

Na podstawie: www.pogoda.onet.pl

Uzupełnij poniższe zdanie tak, aby zawierało możliwą przyczynę prognozowanego zróżnicowania temperatury powietrza. Wybierz i zaznacz jedno określenie spośród podanych w każdym nawiasie.

Wyższa temperatura powietrza jest prognozowana dla (*zachodniej / wschodniej*) części Polski, ponieważ podczas długiej grudniowej nocy promieniowanie ciepłe Ziemi będzie tam (*uwalniane / zatrzymywane*) z powodu zachmurzonego nieba.

Wymagania ogólne**I. Wiedza geograficzna.**

6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego [...] oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. [...] analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.
2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: [...]; przejściowość klimatyczna Polski [...].

Uczeń:

- 6) prezentuje główne czynniki kształtujące klimat Polski.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

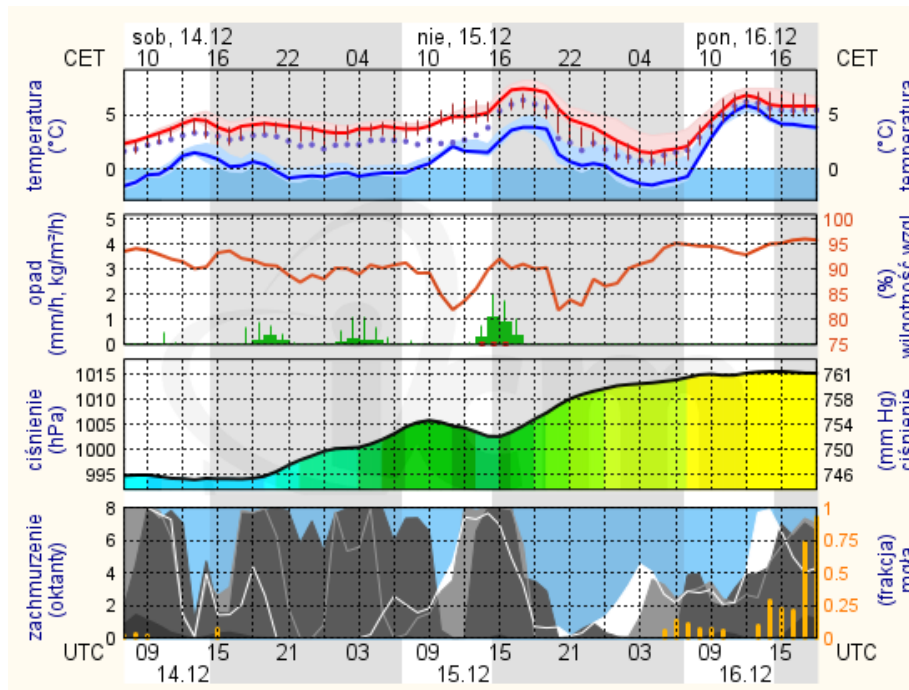
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Wyższa temperatura powietrza jest prognozowana dla (*zachodniej / wschodniej*) części Polski, ponieważ podczas długiej grudniowej nocy promieniowanie ciepłe Ziemi będzie tam (*uwalniane / zatrzymywane*) z powodu zachmurzonego nieba.

Zadanie 18. (0–2)

Na meteogramie przedstawiono 60-godzinną prognozę pogody dla Warszawy od soboty 14 grudnia do poniedziałku 16 grudnia.

Na podstawie: ICM, Uniwersytet Warszawski

Uzupełnij zamieszczone poniżej zdania tak, aby opisywały przedstawioną na meteogramie prognozę pogody. Wybierz i zaznacz jedno określenie spośród podanych w każdym nawiasie.

Na noc z niedzieli na poniedziałek prognozowane są (*większe / mniejsze*) wahania temperatury powietrza, niż na poprzednią noc. Największy opad deszczu nastąpi w niedzielę około godziny (*10:00 / 16:00*), po czym do godziny 22:00 prognozuje się (*spadek / wzrost*) ciśnienia atmosferycznego oraz (*spadek / wzrost*) stopnia zachmurzenia.

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego [...] oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. Prowadzenie obserwacji [...], analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.
2. Korzystanie z [...] wykresów, diagramów [...] tekstów źródłowych [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: [...]; przejściowość klimatyczna Polski [...].

Uczeń:

- 6) Prezentuje główne czynniki kształtujące klimat Polski.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne zaznaczenie czterech określeń.

1 pkt – poprawne zaznaczenie trzech określeń.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Na noc z niedzieli na poniedziałek prognozowane są (większe / mniejsze) wahania temperatury powietrza, niż na poprzednią noc. Największy opad deszczu nastąpi w niedzielę około godziny (10:00 / 16:00), po czym go godziny 22:00 prognozuje się (spadek / wzrost) ciśnienia atmosferycznego oraz (spadek / wzrost) stopnia zachmurzenia.

Zadanie 19. (0–1)

Przeczytaj informację o sytuacji pogodowej panującej w Polsce.

W lipcu Polska znajdowała się pod wpływem mas powietrza polarnego kontynentalnego. Następnie zaczęło napływać powietrze polarne morskie.

Wyjaśnij, dlaczego przy takiej zmianie wzrasta prawdopodobieństwo zwiększenia stopnia zachmurzenia i wystąpienia opadów.

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna

6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego [...] oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. Prowadzenie obserwacji [...], analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.

Wymaganie szczegółowe

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: [...]; przejściowość klimatyczna Polski [...].
Uczeń:

6) Prezentuje główne czynniki kształtujące klimat Polski.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

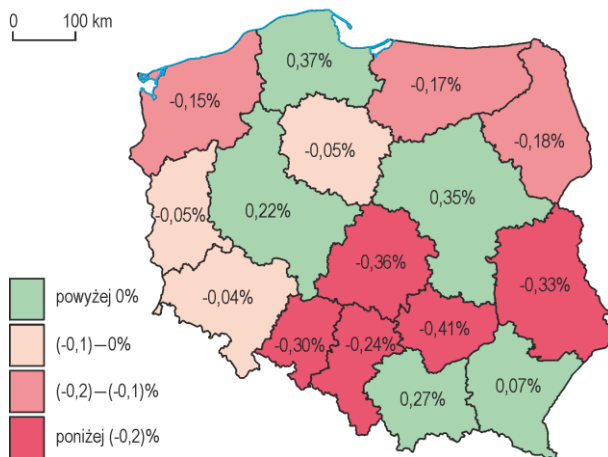
Rozwiązanie

Prawdopodobieństwo wzrostu stopnia zachmurzenia i wystąpienia opadów wzrasta, ponieważ masy powietrza, które napłyną nad Polskę, pochodzą z nad zbiornika wodnego i są to masy wilgotne.

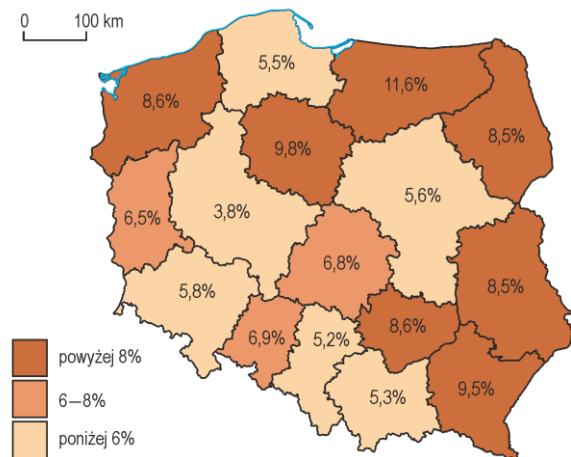
Zadanie 20.

Na mapach przedstawiono przyrost rzeczywisty ludności oraz wysokość stopy bezrobocia rejestrowanego w 2017 roku, według województw.

Średnioroczne tempo przyrostu rzeczywistego ludności

Stopa bezrobocia rejestrowanego

Na podstawie: stat.gov.pl

Zadanie 20.1. (0–1)

Podaj nazwy dwóch województw o największym tempie przyrostu rzeczywistego oraz nazwy dwóch województw o największym tempie ubytku rzeczywistego ludności w 2017 roku.

Województwa o największym tempie przyrostu rzeczywistego:

1. 2.

Województwa o największym tempie ubytku rzeczywistego:

1. 2.

Wymagania ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map, [...] danych statystycznych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska społeczno-gospodarczego.

Wymaganie szczegółowe

X. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy

4) porównuje zmiany w przyroście naturalnym i rzeczywistym ludności w Polsce.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie czterech nazw województw.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Województwa o największym tempie przyrostu rzeczywistego:

pomorskie, mazowieckie – w dowolnej kolejności

Województwa o największym tempie ubytku rzeczywistego:

świętokrzyskie, łódzkie – w dowolnej kolejności

Zadanie 20.2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

W województwie o najniższej stopie bezrobocia rejestrowanego przyrost rzeczywisty był dodatni.	P	F
Wszystkie województwa, w których w 2017 roku zanotowano ubytek rzeczywisty ludności, miały stopę bezrobocia rejestrowanego wyższą niż 8%.	P	F

Wymagania ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map, [...] danych statystycznych, w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska społeczno-gospodarczego.

Wymagania szczegółowe

X. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy. Uczeń:

4) porównuje zmiany w przyroście naturalnym i rzeczywistym ludności w Polsce;

8) porównuje wielkość bezrobocia w Polsce [...] oraz określa jego [...] skutki w Polsce.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

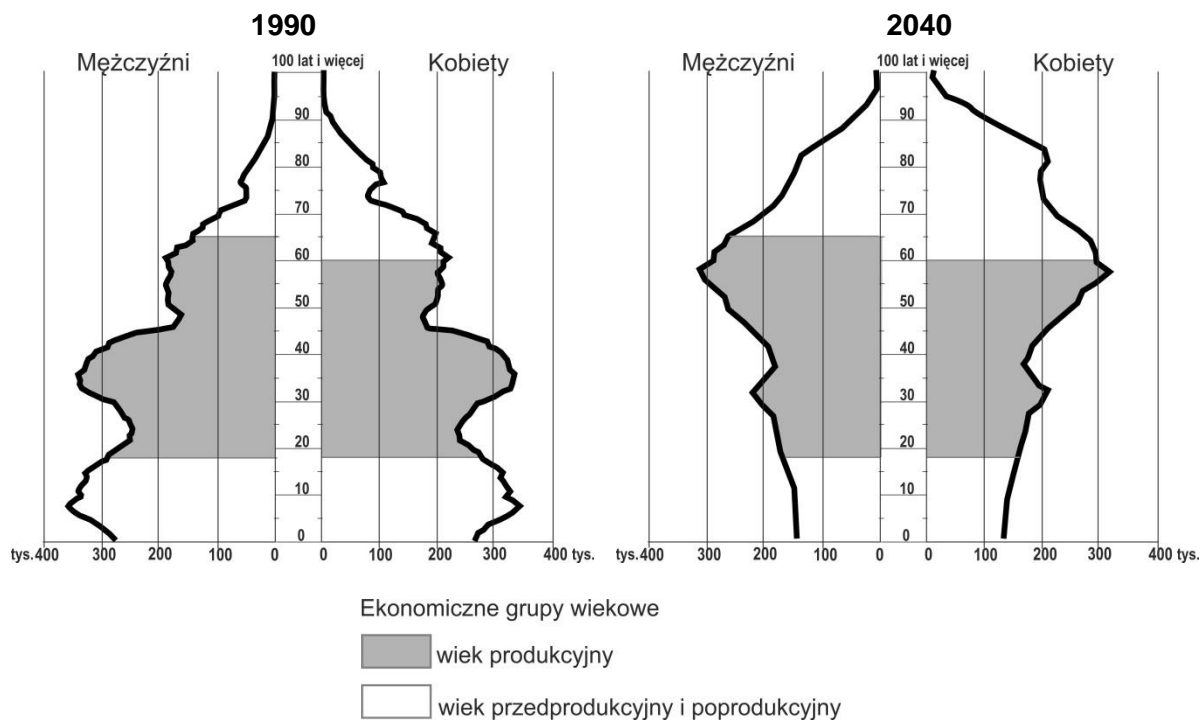
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PF

Zadanie 21.

Na wykresach przedstawiono strukturę płci i wieku ludności Polski w roku 1990 i prognozę na rok 2040.

Na podstawie: *Atlas demograficzny Polski*, Warszawa 2017.

Zadanie 21.1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Osoby, które w roku 1990 były w wieku 30–40 lat, urodziły się podczas wyżu demograficznego.	P	F
Według prognozy w 2040 roku będzie więcej kobiet 80-letnich i starszych niż mężczyzn w tej samej grupie wiekowej.	P	F

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

1. Opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego [...]

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] wykresów [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

X. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy [...]. Uczeń:

3) charakteryzuje struktury płci i wieku ludności Polski na podstawie piramidy płci i wieku.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PP

Zadanie 21.2. (0–1)

Przedstaw zmiany dotyczące liczebności grupy przedprodukcyjnej i grupy poprodukcyjnej, mające według prognozy nastąpić do 2040 roku.

1. Grupa przedprodukcyjna:

.....

2. Grupa poprodukcyjna:

.....

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

1. Opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego [...]

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] wykresów [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych;

5. Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych [...] zachodzących w Polsce [...].

Wymaganie szczegółowe

X. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy [...] Uczeń:

3) charakteryzuje struktury płci i wieku ludności Polski na podstawie piramidy płci i wieku;

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne przedstawienie dwóch zmian.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

1. Grupa przedprodukcyjna: *Obniży się liczba dzieci i młodzieży.*

2. Grupa poprodukcyjna: *Wzrośnie liczba osób starszych.*

Zadanie 22.

Na fotografiach przedstawiono dwa wybrane krajobrazy Polski.

www.polskiekrajobrazy.pl

Zadanie 22.1. (0–1)

Krajobrazy pokazane na fotografiach A i B powstały w wyniku przekształcenia krajobrazów pierwotnych przez człowieka. **Podaj główne czynniki przyrodnicze – po jednym do każdej fotografii – które miały wpływ na przekształcenia krajobrazów pierwotnych do stanów przedstawionych na fotografiach A i B.**

Fotografia A:

Fotografia B:

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz dostrzeganie potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.
6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] fotografii [...] w celu [...] przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-ekonomicznego [...].
5. Ocenianie zjawisk i procesów [...] gospodarczych zachodzących w Polsce [...].

Wymagania szczegółowe

II. Krajobrazy Polski: miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).
Uczeń:

- 3) rozpoznaje krajobrazy Polski w opisach oraz na [...] ilustracjach;
- 7) przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazach powstałe w wyniku działalności człowieka.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie właściwych czynników przyrodniczych.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Fotografia A: występowanie surowca naturalnego (węgiel kamienny, rudy miedzi).

Fotografia B: występowanie żyznych gleb (czarnoziemów).

Zadanie 22.2. (0–1)

Przedstaw dwa negatywne skutki przekształcenia krajobrazu do stanu, który pokazano na fotografii A.

1.

2.

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

4) Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz dostrzeganie potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.

6) Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] fotografii [...] w celu [...] przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-ekonomicznego [...].

5. Ocenianie zjawisk i procesów [...] gospodarczych zachodzących w Polsce [...].

Wymagania szczegółowe

II. Krajobrazy Polski: miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).

Uczeń:

2) przedstawia główne cechy krajobrazów Polski oraz wykazuje ich zróżnicowanie;

3) rozpoznaje krajobrazy Polski w opisach oraz na [...] ilustracjach;

4) przedstawia podstawowe zależności między składnikami poznawanych krajobrazów;

7) przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazach powstałe w wyniku działalności człowieka.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch negatywnych skutków przekształcenia krajobrazu.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania

- degradacja rzeźby terenu (hałdy górnicze)
- szkody górnicze (pęknięcie budynków, dróg)
- zanieczyszczenie powietrza
- obniżony poziom wód gruntowych
- degradacja szaty roślinnej

Zadanie 23. (0–2)

Na fotografii przedstawiono sposób wydobycia surowca mineralnego w województwie łódzkim.

www.maps.google.pl

Podaj nazwę surowca przedstawionego na fotografii i opisz sposób jego wydobycia oraz wykorzystania w gospodarce Polski.

Nazwa surowca:

Sposób wydobycia:

Sposób wykorzystania w gospodarce:

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] fotografii, [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: [...] surowce mineralne Polski. Uczeń:

15) wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych surowców mineralnych Polski oraz omawia ich znaczenie gospodarcze.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna nazwa surowca oraz poprawny opis sposobu wydobycia i wykorzystania w gospodarce.

1 pkt – poprawna nazwa surowca ORAZ poprawny opis sposobu wydobycia ALBO wykorzystania w gospodarce.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Nazwa surowca: *węgiel brunatny*

Przykładowy opis sposobu wydobycia:

Węgiel brunatny jest pozyskiwany metodą odkrywkową, która polega na usunięciu skał zalegających nad złożem, a następnie na wydobywaniu go za pomocą koparek.

Przykładowy opis sposobu wykorzystania w gospodarce:

W gospodarce węgiel brunatny jest wykorzystywany jako surowiec energetyczny. Większość węgla brunatnego jest spalana w elektrowniach ciepłych, do których transportuje się go taśmociągami.

Zadanie 24. (0–1)

Fotografia przedstawia zapórę na Dunajcu w okolicach Niedzicy.

www.rp.pl

Wyjaśnij, w jaki sposób zapory wybudowane w górnych odcinkach rzek mogą ograniczyć występowanie powodzi na obszarach położonych niżej.

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

5. Ocenianie zjawisk i procesów [...] gospodarczych zachodzących w Polsce [...].

Wymaganie szczegółowe

XI. Relacje między elementami środowiska geograficznego na przykładzie wybranych obszarów Polski. Wpływ sposobu zagospodarowania dorzecza na występowanie powodzi
Uczeń:

- 1) określa wpływ [...] sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie uwzględniające możliwość zatrzymania fali powodziowej i rozłożenia jej splotu w czasie.

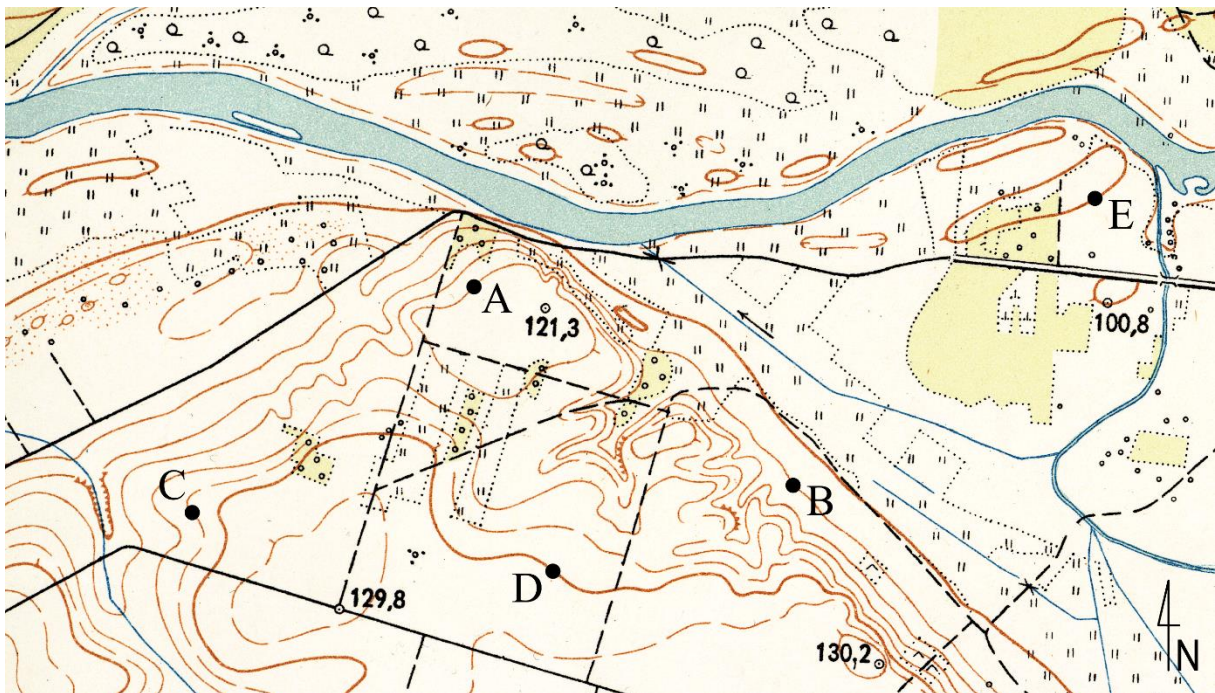
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Zapory na rzekach mogą zatrzymać wodę spływającą z gór po ulewnych, obfitych opadach. Tę wodę można wypuszczać stopniowo tak, by nie zalała terenów niżej położonych.

Zadanie 25.

Na fragmencie mapy topograficznej Polski przedstawiono dolinę rzeczną z poziomowym rysunkiem rzeźby terenu. Liniami ciągłymi pokazano poziomicę co 5 metrów, poziomicę co 25 metrów pogrubiono. Na mapie znajdują się także wybrane fragmenty poziomic uzupełniających, poprowadzone co 2,5 m i przedstawione liniami przerywanymi. Literami A–E oznaczono pięć punktów wysokościowych położonych na poziomicach.

Na podstawie: Mapa topograficzna Polski w skali 1:25 000, Zarząd Topograficzny Sztabu Generalnego WP

Zadanie 25.1. (0–2)

Odczytaj wysokości punktów oznaczonych na mapie literami A–E i uporządkuj je w kolejności od położonego najwyżej do położonego najniżej nad poziomem morza. **Uzupełnij tabelę – wpisz we właściwe miejsca litery, którymi oznaczono punkty, oraz odczytane wysokości.**

Informacja o punkcie wysokościowym	Litera oznaczająca punkt wysokościowy	Wysokość punktu [m n.p.m.]
Położony najwyżej nad poziomem morza.		
Położony na wysokości 122,5 m n.p.m.		122,5
Oznaczony na mapie literą A.	A	
Położony na wysokości 105 m n.p.m.		105
Położony najniżej nad poziomem morza.		

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

I. Mapa Polski: mapa ogólnogeograficzna [...]. Uczeń:

- 3) czyta treść mapy Polski.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie pięciu wierszy w tabeli.

1 pkt – poprawne uzupełnienie czterech wierszy w tabeli.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Informacja o punkcie wysokościowym	Litera oznaczająca punkt wysokościowy	Wysokość punktu [m n.p.m.]
Położony najwyżej nad poziomem morza.	D	125
Położony na wysokości 122,5 m n.p.m.	C	122,5
Oznaczony na mapie literą A.	A	120
Położony na wysokości 105 m n.p.m.	B	105
Położony najniżej nad poziomem morza.	E	100

Zadanie 25.2. (0–1)

Oblicz różnicę wysokości pomiędzy punktami B i D. Odpowiedź zapisz w wyznaczonym miejscu.

<i>Obliczenia</i>																							

Różnica wysokości m

Wymaganie ogólne

- II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.
 - 2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

- I. Mapa Polski: mapa ogólnogeograficzna [...]. Uczeń:
 - 3) czyta treść mapy Polski.

Zasady oceniania

- 1 pkt – odpowiedź poprawna.
- 0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

20 m

Zadanie 25.3. (0–1)

Inwestor zastanawia się nad zakupem działki pod budowę turbiny wiatrowej.

Wskaż lokalizację – wybraną spośród oznaczonych na mapie literami A i B – lepszą do budowy turbiny wiatrowej. Odpowiedź uzasadnij.

Lokalizacja

Uzasadnienie:

.....

.....

Wymagania ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego [...] formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień.
6. Stawianie pytań, formułowanie hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.
10. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

Wymaganie szczegółowe

XI. Relacje między elementami środowiska geograficznego [...]. Uczeń:

- 2) analizuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające lub ograniczające produkcję energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wskazanie lokalizacji i jej uzasadnienie.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

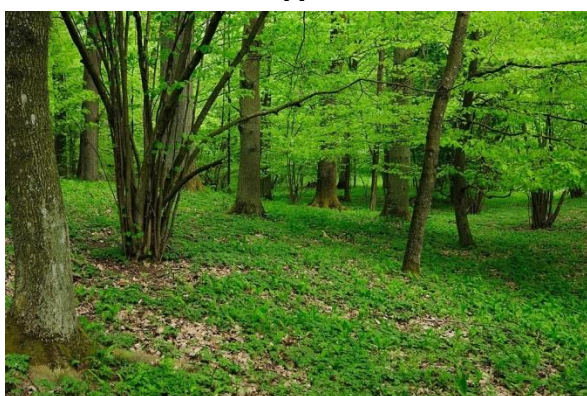
Lokalizacja: A

Przykładowe uzasadnienia:

- *Położenie na stoku dowiezonym jest korzystniejsze, ponieważ w Polsce przeważają wiatry zachodnie*
- *Położenie na większej wysokości n.p.m. zapewnia większą wietrzność.*

Zadanie 26. (0–1)

Na zdjęciach A i B przedstawiono dwa wybrane rodzaje lasów występujących w Polsce, a poniżej – opis jednego z nich.

www.mapio.net, www.lasy.gov.pl

Są to liściaste lasy wielopiętrowe. Górne piętro tworzą dęby, którym towarzyszą lipy. Niższe piętro tworzą graby z dodatkiem klonów i wiązów. Te lasy charakterystyczne są dla terenów o żyznych glebach, najczęściej brunatnych, z tego powodu najbardziej ucierpiały od wyrębów podczas przekształcania w grunty orne.

Na podstawie: www.ekologia.pl

Podaj nazwę opisanego rodzaju lasu oraz literę (A lub B), którą oznaczono odpowiadające mu zdjęcie. Rodzaj lasu wybierz spośród podanych poniżej.

Rodzaje lasów: bór łęg grąd

Rodzaj lasu: Litera oznaczająca zdjęcie

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] fotografii [...], tekstów źródłowych [...] w celu [...] przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy [...] lasy w Polsce [...]. Uczeń:

12) rozróżnia rodzaje lasów w Polsce [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

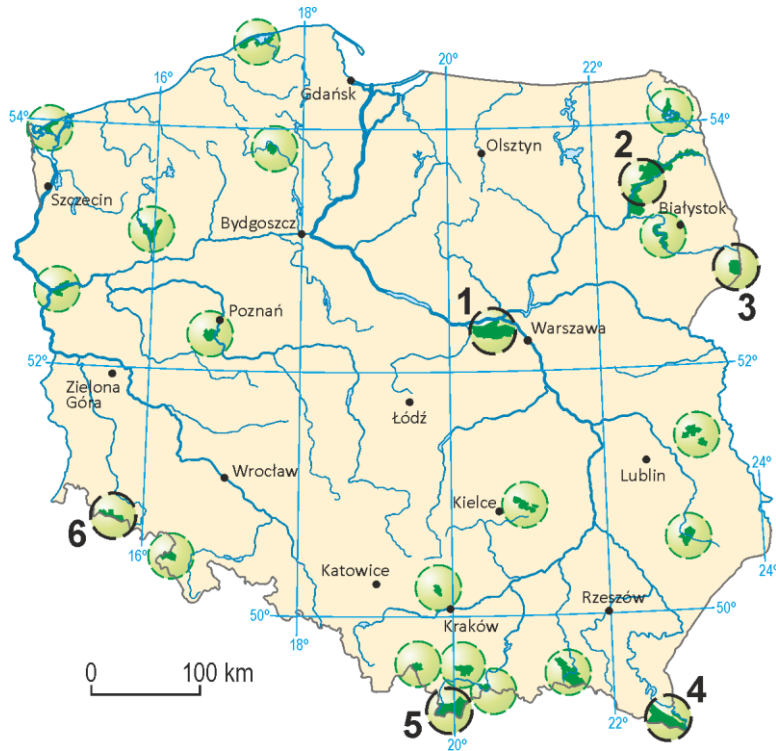
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

grąd, A

Zadanie 27. (0–2)

Na mapie Polski pokazano parki narodowe. Wybrane oznaczono numerami.

Uzupełnij tabelę. Wpisz we właściwe miejsca nazwy opisanych parków narodowych oraz numery, którymi oznaczono je na mapie. Nazwy parków dobierz spośród wymienionych poniżej.

Parki narodowe: Białowieski, Kampinoski, Karkonoski, Słowiński.

Opis parku narodowego	Nazwa parku narodowego	Numer na mapie
Elementem krajobrazu parku są wydmy powstałe w pradolinie rzeki, a także rozległe tereny podmokłe. Jest to ważne miejsce bytowania wielu zwierząt, np. łosi i rysi.		
W parku ochronie podlegają torfowiska wysokie, gołoborza, ostańce skalne, kotły polodowcowe oraz bogaty świat roślin i zwierząt. Ten obszar jest częścią przygranicznego Rezerwatu Biosfery UNESCO.		
W 1979 roku, z racji dużego znaczenia dla kultury i dziedzictwa ludzkości, obszar został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. W tym parku ocalono żubry, które wyginęły już prawie całkowicie w XVIII wieku.		

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności

2. korzystanie z [...] map [...], tekstów źródłowych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: [...] dziedzictwo przyrodnicze Polski. Uczeń:

13) wymienia formy ochrony przyrody w Polsce, wskazuje na mapie parki narodowe.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wypełnienie trzech wierszy tabeli.

1 pkt – poprawne wypełnienie dwóch wierszy tabeli.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Opis parku narodowego	Nazwa parku narodowego	Numer na mapie
Elementem krajobrazu parku są wydmy powstałe w pradolinie rzeki, a także rozległe tereny podmokłe. Jest to ważne miejsce bytowania wielu zwierząt, np. łosi i rysi.	<i>Kampinoski</i>	<i>1</i>
W parku ochronie podlegają torfowiska wysokie, gołoborza, ostańce skalne, kotły polodowcowe oraz bogaty świat roślin i zwierząt. Ten obszar jest częścią przygranicznego Rezerwatu Biosfery UNESCO.	<i>Karkonoski</i>	<i>6</i>

W 1979 roku, z racji dużego znaczenia dla kultury i dziedzictwa ludzkości, obszar został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. W tym parku ocalono żubry, które wyginęły już prawie całkowicie w XVIII wieku.	<i>Białowieski</i>	3
---	--------------------	---

Zadanie 28. (0–1)

Zdjęcie przedstawia rodzinę w stroju ludowym jednej z grup etnograficznych. Na mapie oznaczono miejsca występowania wybranych grup etnograficznych w Polsce.

Źródło fotografii: archiwum własne.

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzupełnienie 1, 2, 3 albo 4.

Grupa etnograficzna zaprezentowana na fotografii to

A.	Łowiczenie,	zamieszkujący region oznaczony na mapie liczbą	1.	I.
			2.	II.
			3.	III.
			4.	IV.

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i wiedza stosowane w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map, fotografii [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

II. Krajobrazy Polski: [...] niziny (Nizina Mazowiecka), [...] nadmorski (Pobrzeże Słowińskie) [...] Uczeń:

5) opisuje zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców wybranych krain geograficznych Polski.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

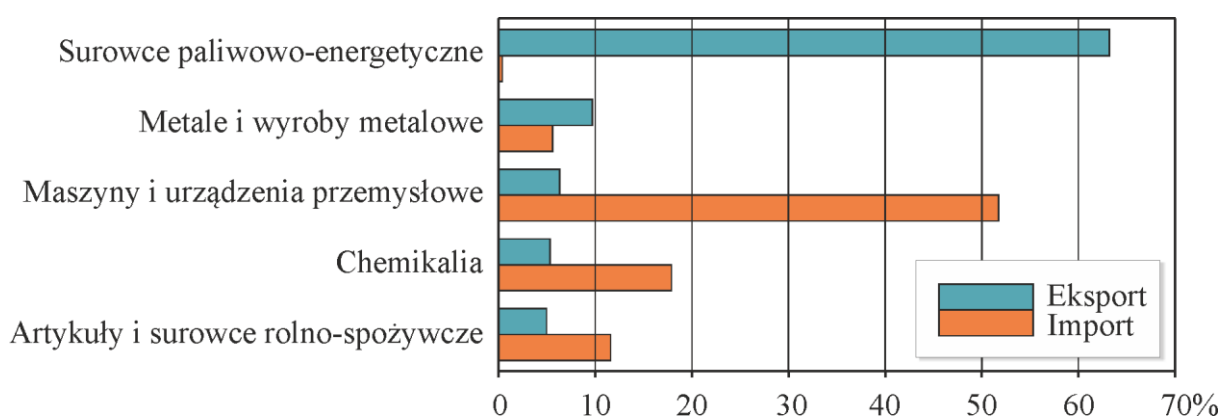
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A3

Zadanie 29. (0–1)

Na wykresie przedstawiono strukturę eksportu i importu Rosji.

Na podstawie: russia.trade.gov.pl

Porównaj dane na temat eksportu i importu Rosji. **Sformułuj dwa wnioski dotyczące rodzajów sprzedawanych i kupowanych przez ten kraj towarów.**

Wniosek dotyczący towarów sprzedawanych przez Rosję:

.....

.....

Wniosek dotyczący towarów kupowanych przez Rosję:

.....

.....

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] wykresów [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

VIII. Sąsiedzi Polski: [...] różnicowanie przyrodnicze i społeczno-gospodarcze Rosji; relacje Polski z sąsiadami. Uczeń:

5) wykazuje różnicowanie środowiska przyrodniczego i charakteryzuje gospodarkę Rosji;

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych wniosków.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania

Wniosek dotyczący towarów sprzedawanych przez Rosję:

- *Rosja sprzedaje przede wszystkim surowce mineralne: paliwa i metale.*
- *Rosja sprzedaje przede wszystkim towary nieprzetworzone.*

Wniosek dotyczący towarów kupowanych przez Rosję:

- *Rosja kupuje towary przemysłowe: maszyny i urządzenia przemysłowe oraz chemikalia.*
- *Rosja kupuje towary przetworzone, np. urządzenia przemysłowe.*
- *Rosja kupuje więcej artykułów i surowców rolno-spożywczych, niż ich sprzedaje.*

Zadanie 30. (0–1)

W tabeli przedstawiono wybrane dane dotyczące rolnictwa Danii i Węgier w 2016 roku.

Państwo	Pracujący w rolnictwie (w % ogółu ludności)	Użytki rolne (% powierzchni ogólnej)	Plony pszenicy (dt/ha)	Zbiory pszenicy (tys. ton)	Wydajność produkcji mleka krowiego (roczny udój od jednej krowy w kg)
Dania	1,2	62,2	74,6	4940	9227
Węgry	1,9	59,1	47,3	5262	5396

Na podstawie: *Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2017.*

Na podstawie danych zawartych w tabeli uzasadnij, że rolnictwo Danii cechuje się wyższą intensywnością niż rolnictwo Węgier.

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] danych statystycznych [...] w celu [...] prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

VII. Geografia Europy [...] Uczeń:

- 10) porównuje cechy rolnictwa Danii i Węgier.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzasadnienie różnic intensywności rolnictwa obu krajów.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

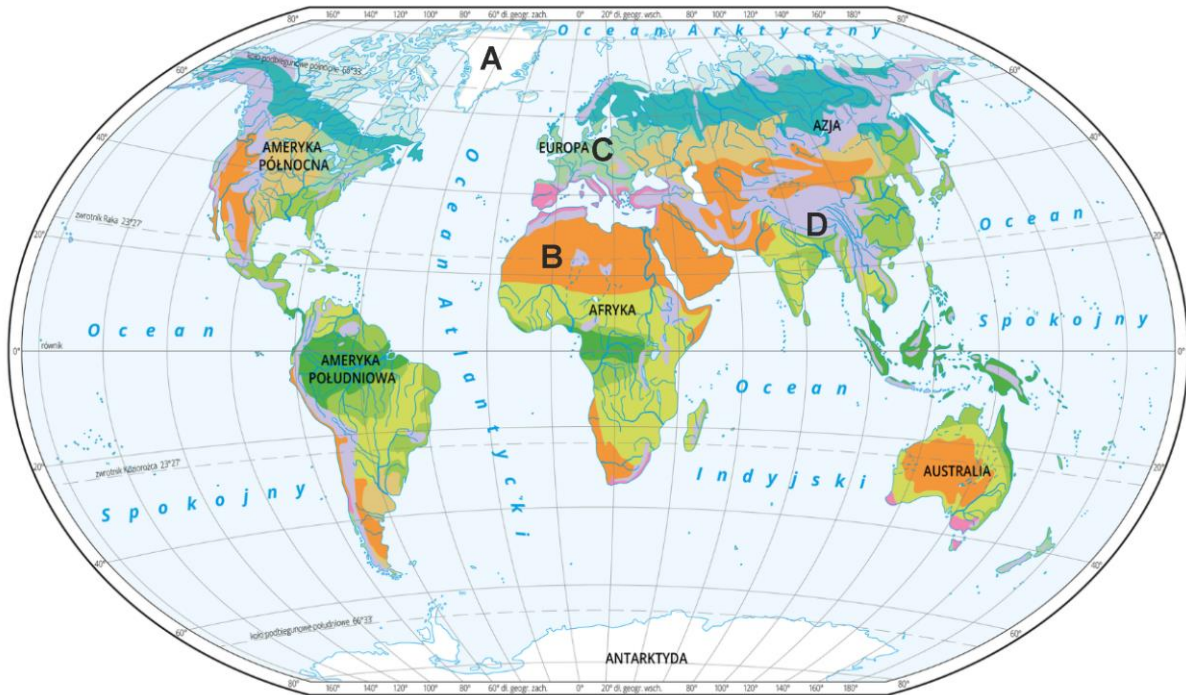
Przykładowe rozwiązanie

Wyższe plony pszenicy lub większa wartość udoju od jednej krowy świadczą o tym, że rolnictwo w Danii jest bardziej intensywne niż na Węgrzech.

WYBRANE PROBLEMY I REGIONY GEOGRAFICZNE POZAEUROPEJSKICH OBSZARÓW ŚWIATA

Zadanie 31. (0–1)

Na mapie literami A–D oznaczono wybrane obszary należące do różnych stref roślinnych.

Na podstawie: www.epodreczniki.pl.

Uzupełnij tabelę. Przyporządkuj do opisów obszarów litery wskazujące ich położenie na mapie.

Opis obszaru	Litera na mapie
Na tym obszarze są notowane duże wahania dobowe temperatury powietrza. Na większości tego obszaru występuje bardzo uboga roślinność, którą stanowią m.in. słonorośla i sukulenty.	
Tereny zajmowane przez roślinność naturalną zostały przekształcone głównie w pola uprawne i tereny zabudowane. Roczna amplituda temperatury powietrza zwiększa się wraz ze wzrostem odległości od mórz i oceanów.	
Na tym obszarze roślinność naturalna jest zróżnicowana. Zmiany szaty roślinnej są powiązane ze spadkiem temperatury powietrza wraz ze wzrostem wysokości.	

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

2. Poznanie wybranych krajobrazów [...] świata, ich głównych cech i składników.

7. Określanie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka.

Wymagania szczegółowe

IV. Krajobrazy świata. Uczeń:

- 1) wskazuje na mapie położenie poznawanych typów krajobrazów;
- 3) przedstawia główne cechy i porównuje poznawane krajobrazy świata oraz rozpoznaje je w opisach [...];
- 7) ustala zależności między położeniem wybranych krajobrazów na kuli ziemskiej, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazów.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne przyporządkowanie trzech opisów.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Opis obszaru	Litera na mapie
Na tym obszarze są notowane duże wahania dobowe temperatury powietrza. Na większości tego obszaru występuje bardzo uboga roślinność, którą stanowią, m.in. słonorośla i sukulenty.	B
Tereny zajmowane przez roślinność naturalną zostały przekształcone głównie w pola uprawne i tereny zabudowane. Roczna amplituda temperatury powietrza zwiększa się wraz ze wzrostem odległości od mórz i oceanów.	C
Na tym obszarze roślinność naturalna jest zróżnicowana. Zmiany szaty roślinnej są powiązane ze spadkiem temperatury powietrza wraz ze wzrostem wysokości.	D

Zadanie 32.

Na mapie przedstawiono podział Ameryki Północnej na regiony. Czerwonymi ciągłymi liniami pokazano granice polityczne. Czerwoną przerywaną linią wskazano przebieg granicy upraw, a cyframi 1–4 oznaczono cztery wyspy.

Na podstawie: www.static.epodreczniki.pl

Zadanie 32.1. (0–1)

Wybierz dwie cechy pokazanej na mapie granicy upraw.

- A. Jest to północna granica upraw.
- B. Granica upraw przebiega tylko przez niziny.
- C. Granica upraw przecina się z kołem podbiegunowym.
- D. W górach przebieg granicy upraw jest przesunięty na południe.
- E. Granica upraw łączy najkrótszą drogą wschodnie i zachodnie wybrzeże kontynentu.

Wymaganie ogólne

I. Wiedza geograficzna.

6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.

Wymagania szczegółowe

XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej. Uczeń:

- 1) ustala prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Południowej na podstawie map tematycznych;
- 2) wykazuje zależności między ukształtowaniem powierzchni [...] a przebiegiem północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

AD

Zadanie 32.2. (0–2)

Na zdjęciu satelitarnym przedstawiono krajobraz kanadyjskiej Wyspy Księcia Edwarda – miejsca narodzin pisarki Lucy Maud Montgomery, autorki *Ani z Zielonego Wzgórza*.

Na podstawie: www.maps.google.com

Na podstawie informacji odczytanych z mapy oraz zamieszczonego zdjęcia wskaż, którą z wysp (1–4) pokazano na zdjęciu. Odpowiedź uzasadnij.

Wyspa numer

Uzasadnienie:

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z map, [...] fotografii [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymagania szczegółowe

XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej. Uczeń:

- 1) ustala prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Południowej na podstawie map tematycznych;
- 2) wykazuje zależności między ukształtowaniem powierzchni [...] a przebiegiem północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie numeru wyspy oraz poprawne uzasadnienie.

1 pkt – poprawne wskazanie numeru wyspy.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Wyspa numer 3.

Przykładowe uzasadnienia:

- *Na zdjęciu satelitarnym przedstawiono krajobraz, który nie może występować na wyspach numer 1 i 2, gdyż leżą one za granicą upraw. Wyspa numer 4 nie należy do Kanady.*
- *Na wyspie numer 3 występuje krajobraz rolniczy. Na wyspach 1 i 2 nie uprawia się roli, a wyspa numer 4 jest zurbanizowana (należy do Megalopolis).*

Zadanie 33.

W tabeli pokazano dane dla pięciu największych producentów soi na świecie w 2017 roku zestawione z danymi z 2010 roku.

Państwo	Rok	Zbiory [mln ton]	Powierzchnia upraw [mln ha]	Plony [ton/ha]
Stany Zjednoczone	2010	90,7	31,0	2,9
	2017	119,5	36,2	3,3
Brazylia	2010	68,8	23,3	2,9
	2017	114,6	33,9	3,4
Argentyna	2010	52,7	18,1	2,9
	2017	55,0	17,3	3,2
Chiny	2010	15,1	8,5	1,7
	2017	13,2	7,3	1,8
Indie	2010	12,7	9,6	1,3
	2017	11,0	10,6	1,0

Na podstawie: www.fao.org.

Zadanie 33.1. (0–2)

Uzupełnij tabelę. Wpisz w odpowiednie miejsca nazwy państw wybranych spośród pięciu największych producentów soi na świecie.

Opis producenta soi	Nazwa państwa
Jeden z pięciu największych producentów soi, gdzie w latach 2010–2017 odnotowano spadek plonów.	
Państwo w Ameryce Południowej, gdzie wzrosły zbiory pomimo zmniejszenia powierzchni upraw w latach 2010–2017.	
Kraj, gdzie w latach 2010–2017 odnotowano największy wzrost powierzchni upraw soi.	

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] danych statystycznych [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymagania szczegółowe

XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: [...] Chiny – rozmieszczenie ludności, problemy demograficzne oraz znaczenie w gospodarce światowej; Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych [...]. Uczeń:

7) przedstawia kierunki rozwoju gospodarczego Chin oraz ocenia ich znaczenie w gospodarce światowej;

8) określa możliwości rozwoju gospodarczego Indii [...].

XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej. Uczeń:

4) identyfikuje konflikt interesów między gospodarczym wykorzystaniem Amazonii a ekologicznymi skutkami jej wylesiania;

8) korzystając z danych statystycznych, określa rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne przyporządkowanie nazw trzech państw do opisów w tabeli.

1 pkt – poprawne przyporządkowanie nazw dwóch państw do opisów w tabeli.

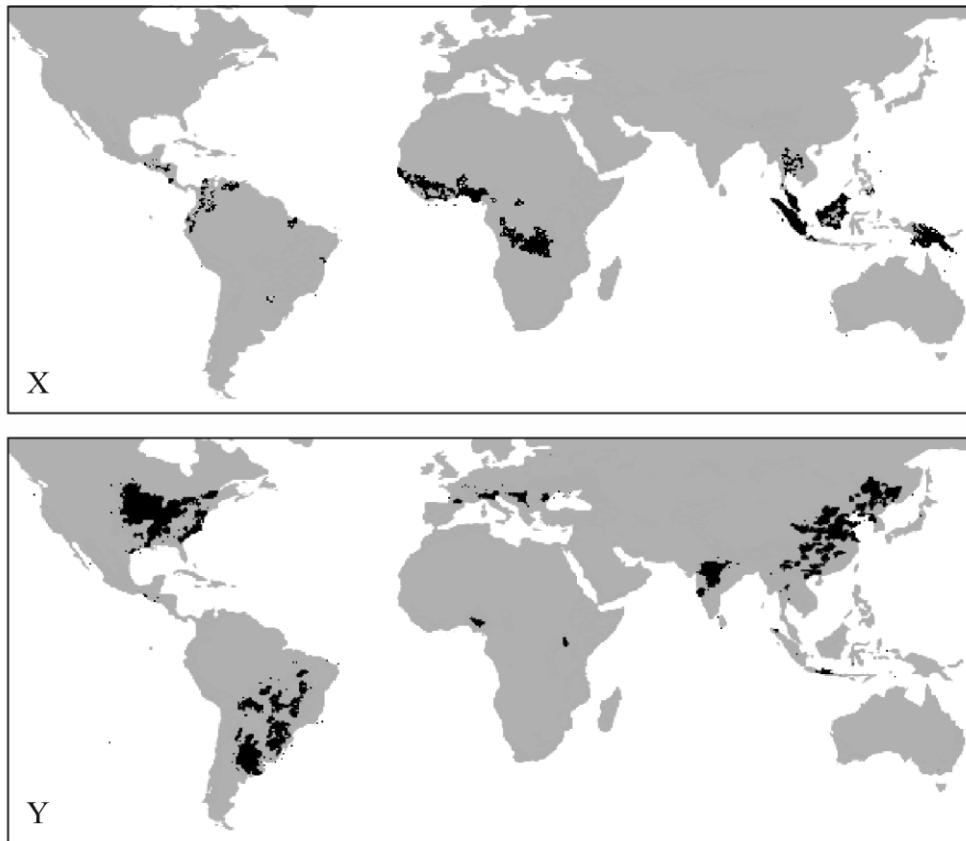
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Opis producenta soi	Nazwa państwa
Jeden z pięciu największych producentów soi, gdzie w latach 2010–2017 odnotowano spadek plonów.	<i>Indie</i>
Państwo w Ameryce Południowej, gdzie wzrosły zbiory pomimo zmniejszenia powierzchni upraw w latach 2010–2017.	<i>Argentyna</i>
Kraj, gdzie w latach 2010–2017 odnotowano największy wzrost powierzchni upraw soi.	<i>Brazylia</i>

Zadanie 33.2. (0–1)

Na mapach X i Y oznaczono główne obszary upraw dwóch roślin.

Na podstawie: www.ifc.org

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby ich treść zawierała prawdziwe informacje. Wybierz i zaznacz jedno określenie spośród podanych w każdym nawiasie.

Soja uprawiana jest głównie (w górach / na obszarach wewnątrz kontynentów). Główne obszary upraw soi pokazano na mapie (X / Y).

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

3. Interpretowanie map różnej treści.

Wymaganie szczegółowe

IV. Krajobrazy świata. Uczeń:

4) rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla poznawanych krajobrazów.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

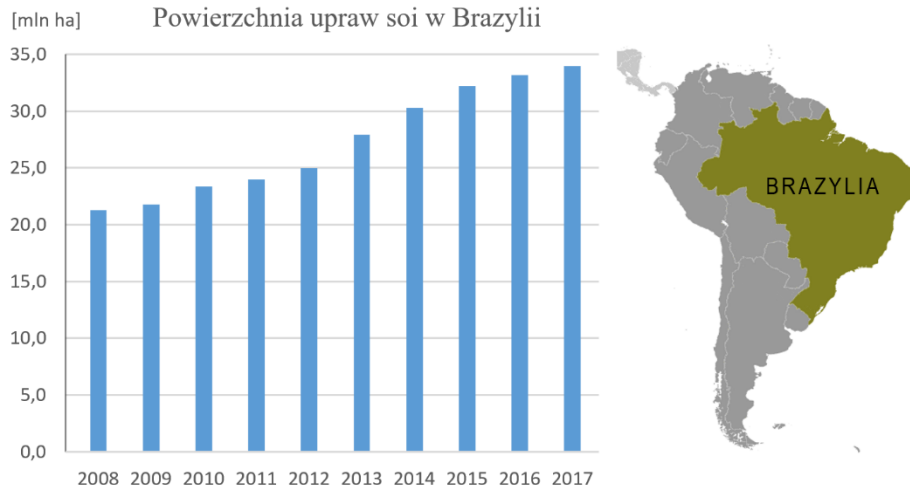
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Soja uprawiana jest głównie (w górach / na obszarach wewnątrz kontynentów). Główne obszary uprawy soi pokazano na mapie (X / Y).

Zadanie 34. (0–2)

Na wykresie pokazano zmiany powierzchni upraw soi w Brazylii w latach 2008–2017.

Na podstawie: www.fao.org, travelin.pl

Nowe tereny pod uprawę soi pozyskuje się m.in. kosztem obszaru położonego w północnej części Brazylii, niezwykle cennego pod względem przyrodniczym.

Podaj nazwę tego obszaru oraz wyjaśnij, na czym polega zagrożenie jego środowiska przyrodniczego.

Nazwa zagrożonego obszaru:

Wyjaśnienie:

Wymaganie ogólne

III. Kształtowanie postaw.

3. Przyjmowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania.

Wymaganie szczegółowe

XVI. Wybrane problemy i regiony geograficzne Ameryki Północnej i Południowej. Uczeń:

4) identyfikuje konflikt interesów między gospodarczym wykorzystaniem Amazonii a ekologicznymi skutkami jej wylesiania.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne nazwanie zagrożonego obszaru oraz wyjaśnienie istoty zagrożenia.

1 pkt – poprawne nazwanie zagrożonego obszaru LUB poprawne wyjaśnienie istoty zagrożenia.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania

Nazwa zagrożonego obszaru

- *Puszcza Amazońska*
- *Amazonia*
- *Nizina Amazonki*
- *las równikowe*

Przykładowe wyjaśnienia:

- *Wycina się lasy bogate w różne gatunki roślin i zwierząt, co grozi ich wyginięciem.*
- *Pozyskuje się nowe tereny pod uprawę soi, wypalając pierwotną roślinność.*

Zadanie 35.

W tabeli przedstawiono strukturę zatrudnienia i strukturę produktu krajowego brutto (PKB) Indii w 2016 roku.

Sektor	Zatrudnienie [%]	PKB [%]
I – rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	47	15
II – przemysł i budownictwo	22	23
III – usługi	31	62
Razem	100	100

Na podstawie: www.cia.gov/library

Zadanie 35.1. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego sektor rolniczy Indii, mimo największego zatrudnienia, wyróżnia się najmniejszym udziałem w wytwarzaniu PKB.

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji [...].
5. Rozumienie zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. [...], analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.
2. Korzystanie z [...] danych statystycznych [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: [...] Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych.

- 8) Uczeń określa możliwości rozwoju gospodarczego Indii oraz przedstawia kontrasty społeczne w tym kraju.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Rolnictwo Indii jest mocno zróżnicowane. Obok nowoczesnych gospodarstw rolnych funkcjonują bardzo liczne tradycyjne i niewielkie gospodarstwa, w których pracują często całe rodziny. Takie rolnictwo przy dużym zatrudnieniu jest mało dochodowe i ma mały udział w wytwarzaniu PKB.

Zadanie 35.2. (0–1)

W Indiach obserwuje się szybszy niż w wielu sąsiednich krajach rozwój sektora usług. **Wyjaśnij, dlaczego w Indiach dynamicznie rozwija się sektor usług.**

.....
.....

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji [...].

5. Rozumienie zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

1. [...], analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.

5. Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących [...] w różnych regionach świata.

Wymaganie szczegółowe

XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji: [...] Indie krajem wielkich możliwości rozwojowych oraz kontrastów społecznych i gospodarczych. Uczeń:

8) określa możliwości rozwoju gospodarczego Indii oraz przedstawia kontrasty społeczne w tym kraju.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Nisko opłacani, ale wykształceni i powszechnie znający język angielski pracownicy mogą zdalnie wykonywać prace zlecane przez firmy z całego świata, głównie z państw wysoko rozwiniętych gospodarczo.

Zadanie 36.

Na mapie pokazano płyty litosfery.

Na podstawie: static.epodreczniki.pl.

Zadanie 36.1. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego wybrzeża Japonii są narażone na tsunami.

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

I. Wiedza geograficzna.

6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.

Wymaganie szczegółowe

XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji. Uczeń:

2) identyfikuje związki między przebiegiem granic płyt litosfery a występowaniem rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami oraz na ich podstawie formułuje twierdzenia o zaobserwowanych prawidłowościach w ich rozmieszczeniu.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

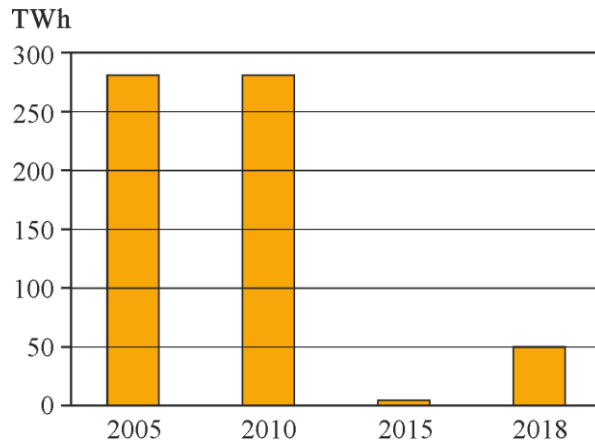
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Tsunami to rodzaj fali sejsmicznej wywołanej przez trzęsienia ziemi, na które narażona jest Japonia ze względu na położenie w strefie kontaktu płyt litosfery (w strefie Pacyficznego Pierścienia Ognia).

Zadanie 36.2. (0–1)

Na wykresie przedstawiono produkcję energii elektrycznej w elektrowniach jądrowych w Japonii w wybranych latach.

Na podstawie: *Nuclear Power Reactors in the World*, Wiedeń 2018.

W marcu 2011 roku Japonia została dotknięta silnym trzęsieniem ziemi oraz tsunami, a w ich efekcie poważną awarią elektrowni atomowej Fukushima Dai-Ichi. Tuż po awarii rząd zdecydował o wyłączeniu wszystkich japońskich elektrowni atomowych.

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby ich treść zawierała prawdziwe informacje. Podkreśl jedno określenie spośród podanych w każdym nawiasie.

Po wyłączeniu w 2011 roku wszystkich japońskich elektrowni atomowych energię elektryczną w większym stopniu zaczęto pozyskiwać ze spalania importowanych paliw kopalnych, co spowodowało (*spadek / wzrost*) emisji dwutlenku węgla. Ceny energii elektrycznej wzrosły o ponad 20%, co wpłynęło na gospodarkę Japonii. Po kilku latach pragmatyczni Japończycy zdecydowali, że należy (*ponownie uruchomić wybrane / definitywnie zamknąć wszystkie*) elektrownie atomowe.

Wymaganie ogólne

I. Wiedza geograficzna.

6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej [...].

Wymaganie szczegółowe

XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji. Uczeń:

XV. ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

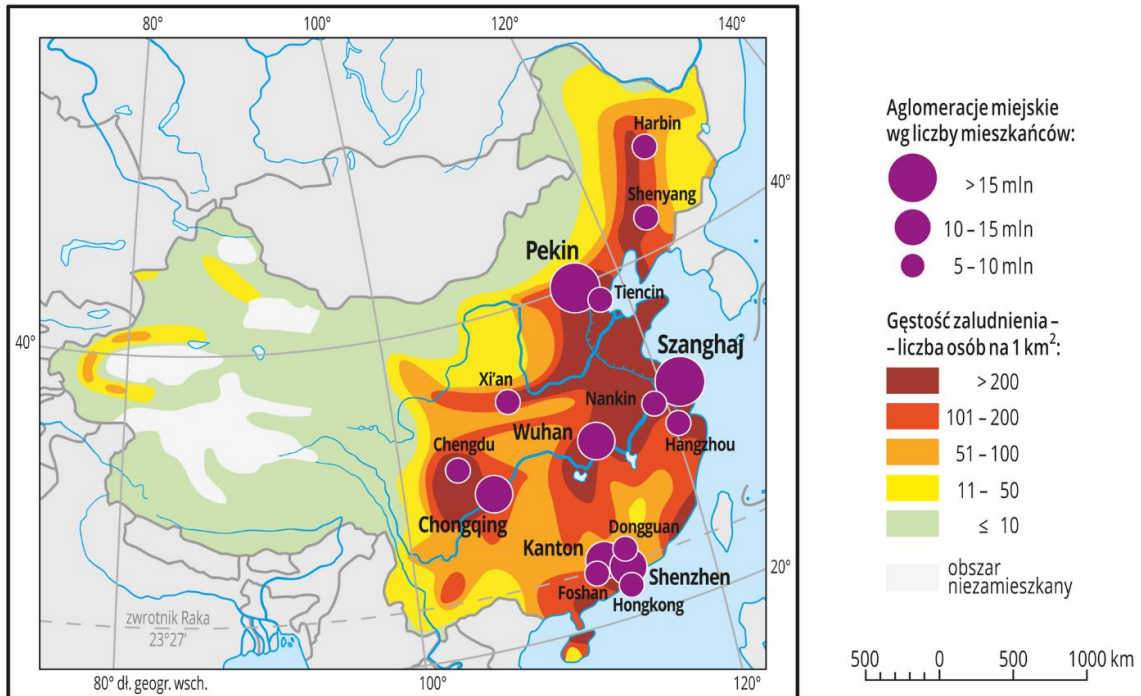
0 pkt – odpowiedź niepoprawna, niepełna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Po wyłączeniu w 2011 roku wszystkich japońskich elektrowni atomowych energię elektryczną w większym stopniu zaczęto pozyskiwać ze spalania importowanych paliw kopalnych, co spowodowało (*spadek / wzrost*) emisji dwutlenku węgla. Ceny energii elektrycznej wzrosły o ponad 20%, co wpłynęło na gospodarkę Japonii. Po kilku latach pragmatyczni Japończycy zdecydowali, że należy (*ponownie uruchomić wybrane / definitywnie zamknąć wszystkie*) elektrownie atomowe.

Zadanie 37. (0–1)

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie ludności Chin.

Na podstawie: www.epodreczniki.pl

Wyjaśnij, odnosząc się do dwóch cech środowiska przyrodniczego, z czego wynikają różnice w gęstości zaludnienia Tybetu i Niziny Chińskiej.

.....

.....

.....

Wymaganie ogólne

I. Wiedza geograficzna

6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.

Wymaganie szczegółowe

XIV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Azji. Uczeń:

6) korzystając z mapy, wyjaśnia zróżnicowanie gęstości zaludnienia na obszarze Chin.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

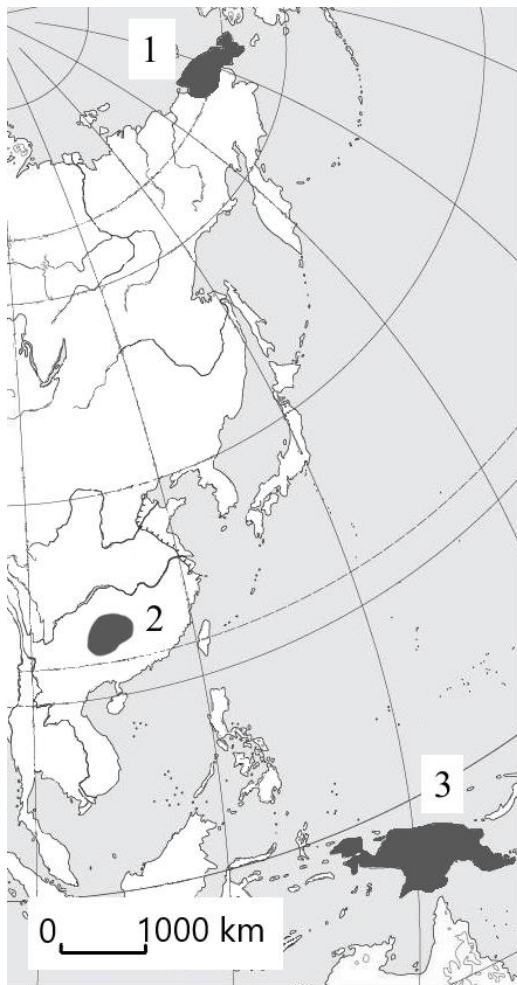
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Różnice w gęstości zaludnienia Tybetu i Niziny Chińskiej wynikają głównie z różnic w ukształtowaniu powierzchni tych obszarów oraz zróżnicowania wielkości opadów atmosferycznych.

Zadanie 38. (0–1)

Czukcze i Papuasi to dwie grupy rdzennej ludności zamieszkujące obszary o odmiennym środowisku przyrodniczym. Na mapie zaznaczono trzy obszary, z których dwa są zamieszkiwane przez wymienione wcześniej grupy ludności.

Papuasi**przedstawiciel Czukczów**

Na podstawie: geopolityka.net, i.wpimg.pl, cdn.britannica.com.

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Czukcze zamieszkują obszar zaznaczony na mapie cyfrą 2, a ich tradycyjnym zajęciem jest uprawa zbóż.	P	F
Papuasi zamieszkują obszar zaznaczony na mapie cyfrą 3, a ich tradycyjnym zajęciem jest myślistwo.	P	F

Wymagania ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map, fotografii [...] w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień.

Wymaganie szczegółowe

IV. Krajobrazy świata: wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu, pustyni gorącej i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski, wysokogórski Himalajów; strefowość a piętrowość klimatyczno-roślinna na świecie. Uczeń:

6) identyfikuje współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów i warunkami życia człowieka;

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

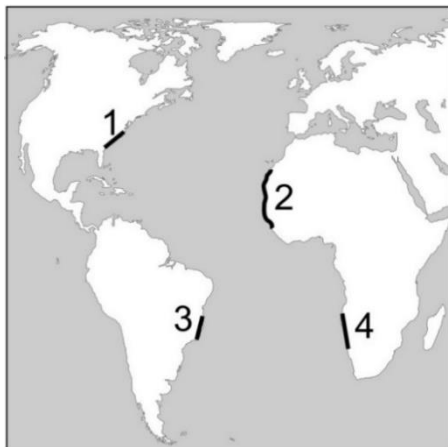
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

FP

Zadanie 39. (0–1)

Na mapie numerami 1–4 oznaczono wybrane fragmenty wybrzeża Oceanu Atlantyckiego, a na fotografii przedstawiono krajobraz charakterystyczny dla dwóch z nich.

Na podstawie: www.u2guide.com/travel-experience

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Krajobraz przedstawiony na fotografii jest charakterystyczny dla wybrzeży oznaczonych na mapie numerami

A. 1 i 3.

B. 1 i 2.

C. 2 i 4.

D. 4 i 3.

Wymagania ogólne

I. Wiedza geograficzna.

2. Poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników.

6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego [...] oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.

Wymagania szczegółowe

IV. Krajobrazy świata. Uczeń:

- 1) wskazuje na mapie położenie poznawanych typów krajobrazów;
- 3) przedstawia główne cechy i porównuje poznawane krajobrazy świata oraz rozpoznaje je [...] na [...] ilustracjach.

Zasady oceniania

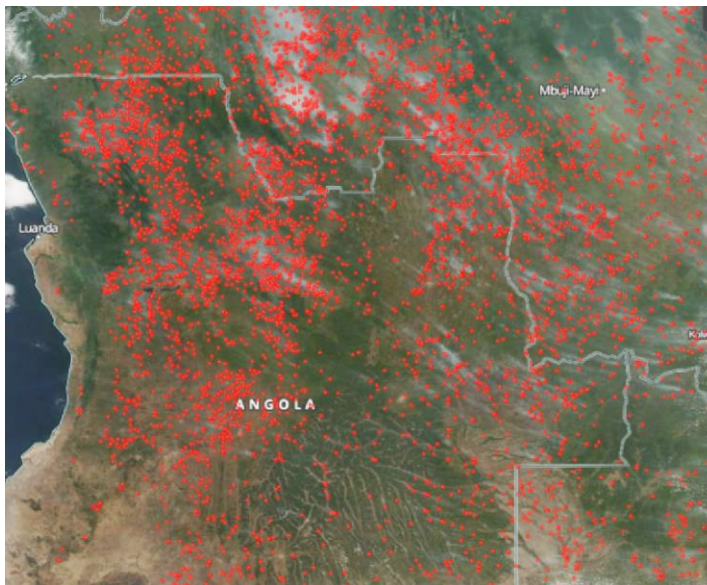
- 1 pkt – odpowiedź poprawna.
- 0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zadanie 40. (0–2)

Na zdjęciu satelitarnym czerwonymi punktami przedstawiono miejsca pożarów zarejestrowanych w pewnym okresie w południowo-zachodniej Afryce. Te pożary nie objęły afrykańskich lasów deszczowych.

Na podstawie: www.dobrapogoda24.pl

Podaj dwa przykłady negatywnego wpływu pożarów na środowisko przyrodnicze obszaru pokazanego na zdjęciu.

- 1.
-
- 2.
-

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

5. Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących [...] w różnych regionach świata.

Wymaganie szczegółowe

XV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki. Uczeń:

5) przedstawia cechy i ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej.

Zasady oceniania

2 pkt – podanie dwóch przykładów.

1 pkt – podanie jednego przykładu.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

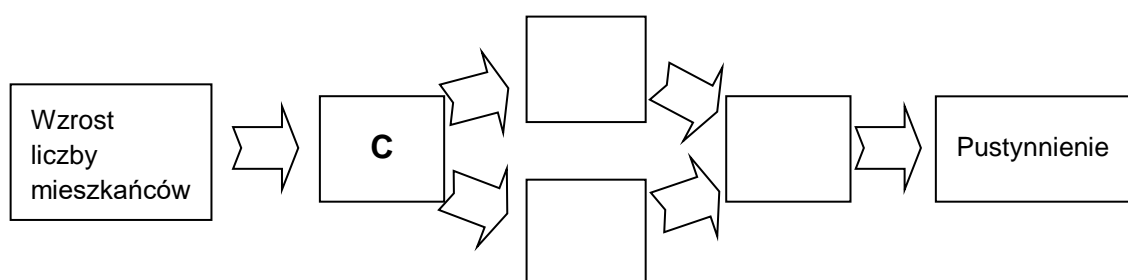
Przykładowe rozwiązania

- *Wypalone formacje roślinne (sawanna, lasy parkowe) nie odtworzą się w pierwotnej postaci.*
- *Zostaje zniszczony ekosystem.*
- *Zwierzęta zostają pozbawione miejsca do życia.*
- *Gleba jest narażona na erozję.*

Zadanie 41. (0–1)

Literami A–D oznaczono procesy, które mogą doprowadzić do pustynnienia w strefie Sahelu w Afryce.

Uzupełnij ciąg przyczynowo-skutkowy ukazujący wpływ człowieka na proces pustynnienia. Wpisz do schematu właściwe litery.

- A. Degradacja gleb.
- B. Zajmowanie sawanny pod uprawy.
- C. Wzrost zapotrzebowania na żywność.
- D. Nadmierny wypas bydła na sawannie.

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień.

Wymaganie szczegółowe

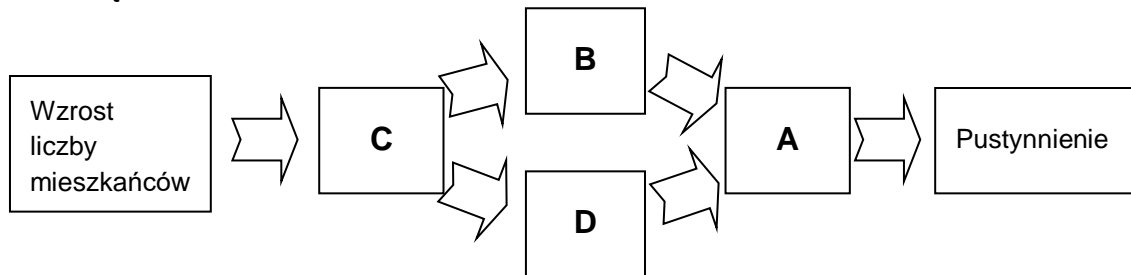
XV. Wybrane problemy i regiony geograficzne Afryki: [...] warunki gospodarowania człowieka w strefie Sahelu – problem zachowania równowagi ekologicznej [...]. Uczeń:

3) wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu oraz przyczyny procesu pustynnienia.

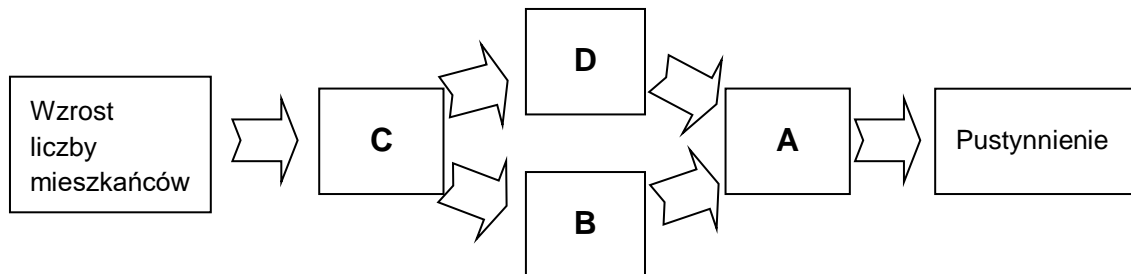
Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

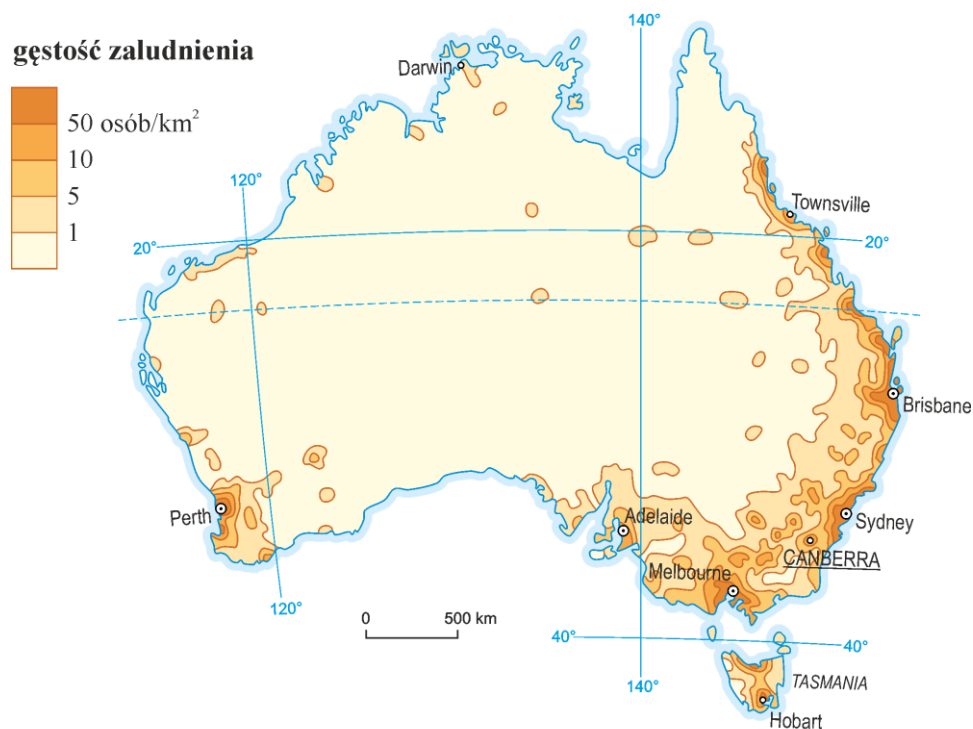
Rozwiązanie

albo

Zadanie 42. (0–1)

Na mapie przedstawiono gęstość zaludnienia w Australii.

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Pas wybrzeża u podnóża Wielkich Gór Wododziałowych jest jednym z najgęściej zaludnionych obszarów Australii.	P	F
Powodem małej gęstości zaludnienia środkowej części Australii jest położenie w strefie klimatu zwrotnikowego suchego.	P	F

Wymaganie ogólne

I. Wiedza geograficzna.

4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji [...].

Wymaganie szczegółowe

XVII. Wybrane problemy i regiony geograficzne Australii i Oceanii. Uczeń:

- 2) identyfikuje prawidłowości w rozmieszczeniu ludności i główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

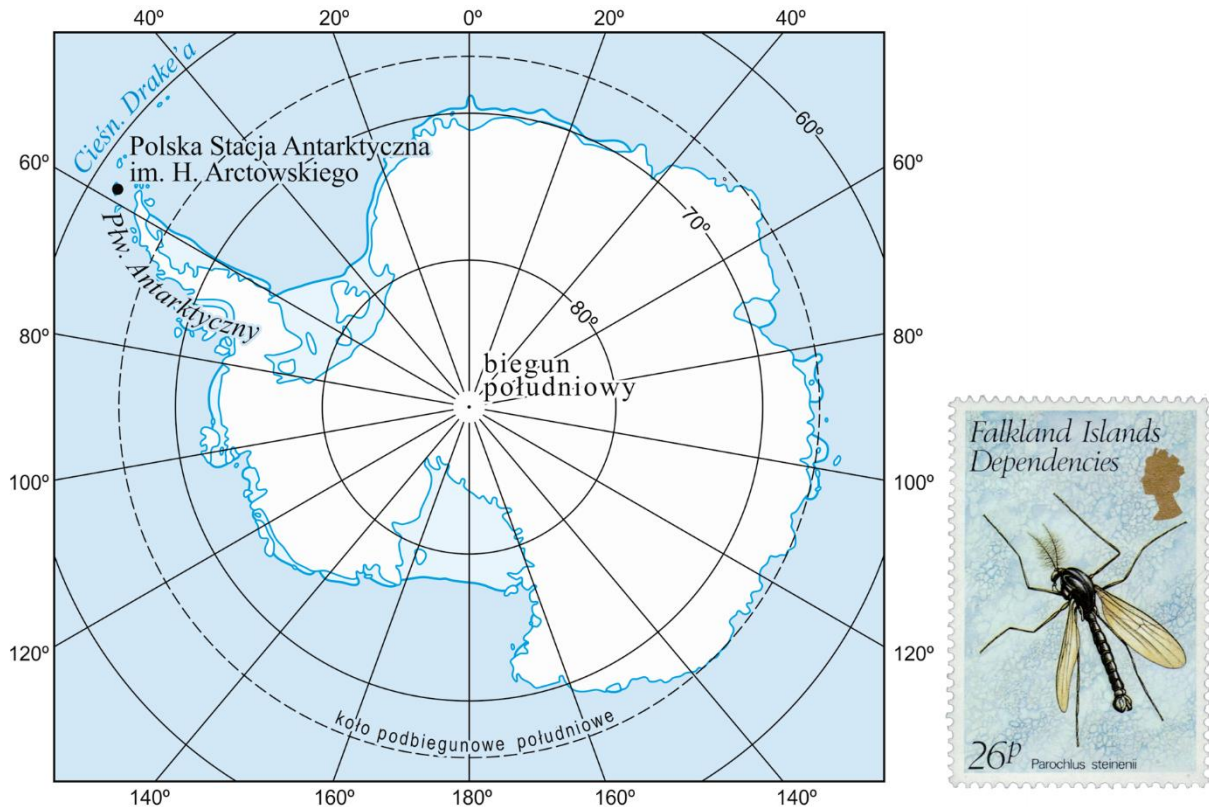
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PP

Zadanie 43.

Na mapie oznaczono położenie Polskiej Stacji Antarktycznej im. Henryka Arctowskiego. Na znaczku pocztowym przedstawiono muchówkę *Parochlus steinenii* – jeden z zaledwie dwóch gatunków owadów występujących na Antarktydzie.

Na podstawie: www.bio-nica.info

Zadanie 43.1. (0–2)

Polska Stacja Antarktyczna jest położona na Wyspie Króla Jerzego na równoleżniku $62^{\circ}09'45''\text{S}$. Południową granicą występowania muchówki *Parochlus steinenii* jest równoleżnik $62^{\circ}37'\text{S}$.

Odczytaj z mapy, czy Polska Stacja Antarktyczna znajduje się w zasięgu występowania muchówki *Parochlus steinenii*. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do położenia stacji względem granicy występowania muchówki.

Odpowiedź (tak / nie)

Uzasadnienie:

.....

.....

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

XVIII. Geografia obszarów okołobiegunowych [...]. Uczeń:

- 1) charakteryzuje położenie i środowisko przyrodnicze Antarktydy [...].

Zasady oceniania

2 pkt – odpowiedź poprawna oraz poprawne uzasadnienie.

1 pkt – odpowiedź poprawna bez poprawnego uzasadnienia.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

tak

Przykładowe uzasadnienia:

- *Stacja im. H. Arctowskiego położona jest na północ od równoleżnika 62°37'S.*
- *Stacja badawcza znajduje się na północ od południowej granicy występowania muchówki.*
- *Szerokość geograficzna stacji jest niższa niż szerokość geograficzna granicy.*

Zadanie 43.2. (0–1)

Wskaż kontynent, z którym poprzez Cieśninę Drake'a sąsiaduje Półwysep Antarktyczny.

- A. Ameryka Północna
- B. Ameryka Południowa
- C. Australia
- D. Afryka

Wymaganie ogólne

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

2. Korzystanie z [...] map w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Wymaganie szczegółowe

XVIII. Geografia obszarów okołobiegunowych [...]. Uczeń:

- 1) charakteryzuje położenie i środowisko przyrodnicze Antarktydy [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

B

Z opinii Recenzentów:

Lektura *Informatora* pozwala stwierdzić, że sprawdzanie wiedzy i umiejętności nie musi być ani stresujące, ani żmudne. Zadania są pomysłowe, ładnie zilustrowane, urozmaicone w treści i formie. Ich rozwiązywanie wciąga jak dobra łamigłówka. I podobnie jak w wypadku dobrej łamigłówki, wielką jest satysfakcja, gdy umiemy wszystko rozwiązać! A jeśli nie udało się rozwiązać wszystkiego, mamy doskonałą możliwość stwierdzenia, nad czym jeszcze musimy popracować. Świetny materiał dydaktyczny!

dr Bożena Kicińska

Należy zauważyć, że w zadaniach akcent położony jest na te zagadnienia, które weryfikują umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce. Dotyczy to zwłaszcza korzystania z map, fotografii, oraz innych źródeł w celu zdobywania i przetwarzania informacji geograficznych. W tym kontekście pozytywnie należy ocenić materiał graficzny towarzyszący zadaniom. Obejmuje on zarówno mapy i wykresy jak i rysunki oraz fotografie. Jest on bogaty i dobrze dobrany do treści poszczególnych zadań. Za trafne podejście należy uznać nacisk położony na zadania, które weryfikują umiejętność określania związków i zależności między elementami środowiska geograficznego, jego elementów przyrodniczych i aspektów społeczno-gospodarczych.

dr hab. Tomasz Opach

Struktura *Informatora* jest czytelna i właściwie oddaje treści zawarte w podstawie programowej. *Informator* stanowi wartościowe narzędzie w procesie planowania, realizacji i przebiegu edukacji geograficznej w szkole podstawowej. Komplementarność zastosowanego sposobu prezentacji czyni *Informator* narzędziem precyzyjnym do wszechstronnego przygotowania uczniów do egzaminu ósmoklasisty.

dr hab. Tomasz Wites